

הדרכה ועצות לעורכים, מחברים, כותבי חידושי תורה, וקלדנים

מאת יוסף מיכאל יוסקוביץ

מאמר זה מיועד לעורכים תורניים, למחברי ספרים, לקלדנים, כותבי מאמרים, ולשאר תלמידי חכמים הכותבים את חידושיהם. לאחר שנים רבות בהם אני עוסק בעריכה תורנית, בעיקר בכתיבת תולדות הקדמות ומבואות, ולאחר שהשקעתי רבות בלימוד מקצועי של המחשב ואורחותיו, החלטתי לכתוב ולפרסם מאמר זה, בו אשתף עצות מפרי ניסיוני, בתקווה שהקוראים יפיקו מהם תועלת והיה זה שכרי.

במאמר עצות שימושיות רבות לקצר את זמן העבודה ולייעל אותה, פתרונות שיאפשרו עבודה נוחה יותר, וכן הפניות לתוספים ותוכנות שונות.

פרט חשוב לשימוש במאמר – בכל מקום בו מילה או אות מוכחלים עם פס מתחתם, הדבר מורה שיש בהם קישור, ובלחיצה על קונטרול יחד עם לחיצה על המילה, תגיעו לאתר המלונקק.

פרק א' - סידור המחשב

סעיף א' – הצמדת תוכנות לשורת המשימות

סידור נכון של המחשב יכול לסייע מאד – את התוכנות בהן אתה משתמש רבות, כדאי להצמיד לשורת המשימות, וכך ניתן לפתוח אותן בקלות רבה יותר. בנוסף, בלחיצה על ווינדוס יחד עם מספר הסמל לפי הסדר פותח את התוכנה – אם בר אילן הוא הראשון בשורת המשימות, אזי הוא ייפתח בלחיצה על ווינדוס 1, וכן הלאה. התוכנה העשירית נפתחת על ידי לחיצה על ווינדוס 0 [מעל עשר לא ניתן לפתוח בדרך זו].

גם אחרי שפתחתם את התוכנה, המקש יסייע לכם – נניח פתוחים לכם החלונות, בר אילן, אוצר החכמה, אוצרות התורה, קובץ וורד, מונה, וגימיל, ואתם בבר אילן ורוצים לחזור לוורד, אין צורך לדפדף מאחד לאחד עד שמגיעים לוורד, אלא אם הוורד הוא השני ברשימה למשל, אזי לחיצה על ווינדוס 2 תעלה את החלון של וורד [וכן תוריד אותו]. במקרה שיש שני קבצים פתוחים, התוכנה תעלה את הקובץ שנפתח ראשון.

באם הינכם נזקקים ליותר מעשר תוכנות, יש ללחוץ בלחצן הימני על הקיצור דרך לבחור 'מאפיינים', ובחלון שנפתח יש אופציה להגדיר קיצור דרך (יש להיזהר שלא להגדיר דבר שיהיה על חשבון מקשי קיצור אחרים).

טיפ נוסף יעיל אף הוא, מי שזקוק לעשות פעמים רבות הפעלה מחדש (מצוי בעיקר בבעלי נטסטיק), נמצאים על השולחן העבודה, לוחצים על המקש הימני בעכבר, ובין החלונות הנפתחים נפתח חלון שבו כתוב קיצור דרך, מקישים `shutdown.exe -r -t 0`

אחרי 'הבא' נותנים שם לקיצור דרך, מצמידים אותו לשורת המשימות, וכעת בלחיצה כפולה עליו או בווינדוס עם מספרו בשורת המשימות כנ"ל, והדבר קורה.

ליצירת קיצור דרך לכיבוי של המחשב, יש לעשות אותו דבר ורק להקיש `Shutdown.exe /s /t 00`, אך יצויין, כי אין צורך בקיצור דרך חדש, כי גם אלט+4F – הקיצור לסגירת תוכנות, כאשר כל התוכנות סגורות שואל אם לכבות את המחשב.

סעיף ב' - שולחן העבודה

לא כדאי להשאיר דברים בשולחן העבודה, ודאי שלא קבצים כבדים ותוכנות השוקלות הרבה – כמו למשל הסרטות הקלטות ותמונות, הדבר מקשה מאד על המחשב, ומאט את התפוקה שלו.

סעיף ג' – הטענה

יש ויכוח בין המומחים למחשבים האם עדיף שהמחשב יהיה מחובר כל העת למטען, או להיפך – יש להיזהר שלא יגיע למאה אחוז מילוי הסוללה, ולהשתמש עד שכמעט נגמר ואז להטעין שוב וחוזר חלילה, מאחר והמומחים חלוקים בזה, 'דעביד כמר עביד, ודעביד כמר עביד'... אישית אני מעדיף להשאיר כל העת מחובר להטענה, כך שכשאני צריך לצאת עם המחשב, הרי שבירת המחל שהבטריה מוטענת במלואה.

פרק ב' - כתיבה בשיטה עיוורת ושימוש בקיצורי מקלדת

סעיף א' - כתיבה בשיטה עיוורת

אפתח את הפרק בהמלצה חמה ללמוד להקליד בשיטה עיוורת - הכתיבה בשיטה עיוורת מהירה פי שלוש ופי ארבע מכתבה רגילה. אמנם בהתחלה הכתיבה קשה ומתישה יותר, אך מדובר בכמה שבועות בודדים, ולאחר מכן הכתיבה נעשית חווייתית וקלה.

מעלה נוספת שישנה בכתיבה בשיטה עיוורת [מלבד ההספק הגבוה יותר], כי הכתיבה קלה יותר, אין צורך לחפש את מיקום האותיות, ולעבור מהמקלדת למסך וכיוצא, או לחילופין לנעוץ את העינים בספר שמעתיקים ממנו ולהקליד בלי לראות, ולפיכך העבודה פחות מתישה וניתן פשוט לעבוד יותר זמן.

ישנן אתרים רבים ללימוד השיטה עיוורת, וניתן למוצאם בקלות כשכותבים בחיפוש גוגל 'כתיבה עיוורת'. אישית נהנתי מהאתר [חיות ואותיות](#), ודרכו למדתי את הכתיבה העיוורת. לחסומים, ישנה תוכנה ללא צורך ברשת, להורדה [מכאן](#).

סעיף ב' - שימוש בקיצורי מקלדת

לעומת השימוש בעכבר, השימוש בקיצורי המקלדת ובניווט על ידי המקלדת מקצר מאד את זמן העבודה על פני שימוש בעכבר, ובפרט לכותבים בשיטה עיוורת, וזאת לפי שבשביל כל פעולה בעכבר צריך להושיט את היד לעכבר, ללחוץ וללחוץ ככל שאתה צריך פעולות. בקיצורי מקלדת לעומת זאת, פעולות נעשות בעשירית השנייה. הדבר חשוב שבעתיים לכותבים בהקלדה עיוורת – כי שתי ידיהם תפוסות לכתיבה במקלדת.

הניווט על ידי המקלדת נעשה על ידי החיצים – למעלה, למטה, ימינה, ושמאלה. יחד עם קונטרול עוברים מילה שלימה. דבר זה חשוב מאד – **לא רק בוורד, אלא בכל התוכנות של המחשב** קונטרול מחליף אות למילה – כשמקישים במקשי המחיקה לימין או לשמאל, אם נלחץ במקביל על קונטרול, תימחק מילה שלימה. וכן כאשר רוצים לבחור מילה על ידי שיפט וחץ, אזי יחד עם קונטרול נבחרת מילה שלימה.

פרק ג' – תוכנת וורד

כל עורך ומחבר כותב במעבד התמלילים המכונה 'וורד' ('מילה' באנגלית), אך רבים מאד אינם מכירים את הסודות והיכולות העצומים שיש בו. מטרת הפרק אינה ללמד את הקורא קורס בוורד, וזאת מפני שמחד, הרבה דברים ידועים לקורא מקדמת דנא, ומאידך, הדרכה מלאה בוורד תהיה מן הסתם גדולה מכל הקובץ הזה. הרוצה ללמוד את וורד מהתחלה ועד הסוף, אני ממליץ לקנות את החוברת 'וורד לאברך' של ידידי הרב

יואל שילה, כשגירסא דיגיטלית שלה עולה שלושים¹. מלבד זאת ישנה חוברת חנימית של הרב משה אורי בלוי (יו"ר מכון איגרתא, שירותי הקלדה עריכה ועימוד) 'המדריך לעורך ולקלדן' המהווה אוצר בלום לשימוש בוורד². ובשלישית אמליץ על [שרשור נפלא בפורום מתמחים](#) ובו ישנו מדריך מקיף לחיפוש בוורד (יש שם גם כן הפניה לשני אשכולות יעילים בנושא [בפורום פרוג](#) [\[הלינקים לשני האשכולות הללו בשני המילים הקודמות, לטובת מי שפתוח לו רק פרוג ולא מתמחים\]](#)), עוד המלצה היא [למדריך לוורד](#).

מה שכן אעשה בפרק זה, הוא לתת עצות שונות מתוך לימוד תוכנת וורד, ומתוך נסיון שנצבר במהלך השנים, ממה שראיתי תועלת מיוחדת לעורכים ומחברים, בפרט אציין דברים שנצברו אצלי במקצועי ככותב תולדות והקדמות.

סעיף א' - תיקון שגיאות אוטומטי

בוורד יש פונקציה למי שרואה שתמיד הוא כותב מילים מסויימות בטעות, שהוא יכול להגדיר שוורד יתקן אוטומטית מילה מסויימת למילה אחרת, למשל אדם שגילה שהוא תמיד כותב עמידנב במקום עמינדב, יכול להגדיר שוורד ימיר אוטומטית את עמידנב לעמינדב. א-ב-ל ופה נמצא אוצר גדול היכול להועיל לכל עורך ומקליד, **אין הגבלה על כמות המילים**, ולפיכך אתה יכול להגדיר שא"א יפתח אוטומטית לאברהם אבינו, בנ"י לבני ישראל וכן הלאה, וכך אפשר לחסוך שעות רבות של הקלדה. אני מציע שלא להשתמש לשם כך בגרשיים אלא בגרש יחיד כמו למשל בנ"י, כדי שלא יקרו טעויות של פתיחה שלא חשבת עליהם.

אמנם הבשורה הגדולה עדיין לפנינו, אתן דוגמא מעבודה שעשיתי: מישהו הזמין אצלי ביוגרפיה של התנאים והאמוראים, חילקתי אותם לכמה קבוצות והגדרתי שכשאני כותב תא"א (שזה ראשי תיבות תנאי ארץ ישראל א'), נפתח אוטומטית ל:"היה מתנאי ארץ ישראל בתקופת יבנה – זמן קצר לאחר חורבן בית המקדש השני (ג'תת"ל-ג'תת"פ)". כשאני כותב תא"ב, (שזה ראשי תיבות תנאי ארץ ישראל ב'), נפתח אוטומטית ל:"היה מתנאי ארץ ישראל בסוף תקופת יבנה (ג'תת"נ-ג'תת"ק) – כחמישים שנה לאחר חורבן בית המקדש השני". וכך חילקתי את התנאים והאמוראים לקבוצות, ובכל אחד כתבתי מספר אותיות בודדות! – למשל בסוף כל אחד ואחד כתוב זפ"מ (שזה ראשי תיבות זמן פטירה משוער), וזה נפתח אוטומטית ל:"את זמן פטירתו יש לשער בסביבות", כשעלי רק להשלים את השנה.

כיוצא בזה, כאשר ראיתי במבואות שכתבתי שהמשפט רבינו נולד בעיר פלונית בשנה.. חוזר על עצמו, יצרתי שלוש אותיות של ראשי תיבות למשפט וכך עלי רק להכניס את שם העיר והשנה הנכונה בכל פעם, וכן משפטים רבים נוספים.

נתתי דוגמאות מתחום המבואות והתולדות בו עיקר העיסוק שלי, אבל כמובן שהדבר קיים בכל תחומי העריכה – אדם הכותב פעמים רבות 'זה וזה גורם אסור', יגדיר בתיקון שגיאות ש'זוזג'א' יפתח אוטומטית למשפט כולו, וכן הלאה, כל אחד יבדוק אלו מילים ומשפטים החוזרים על עצמם, יעשה להם תיקון אוטומטי, ויוכל לחסוך שעות ארוכות, ותן לחכם ויחכם עוד.

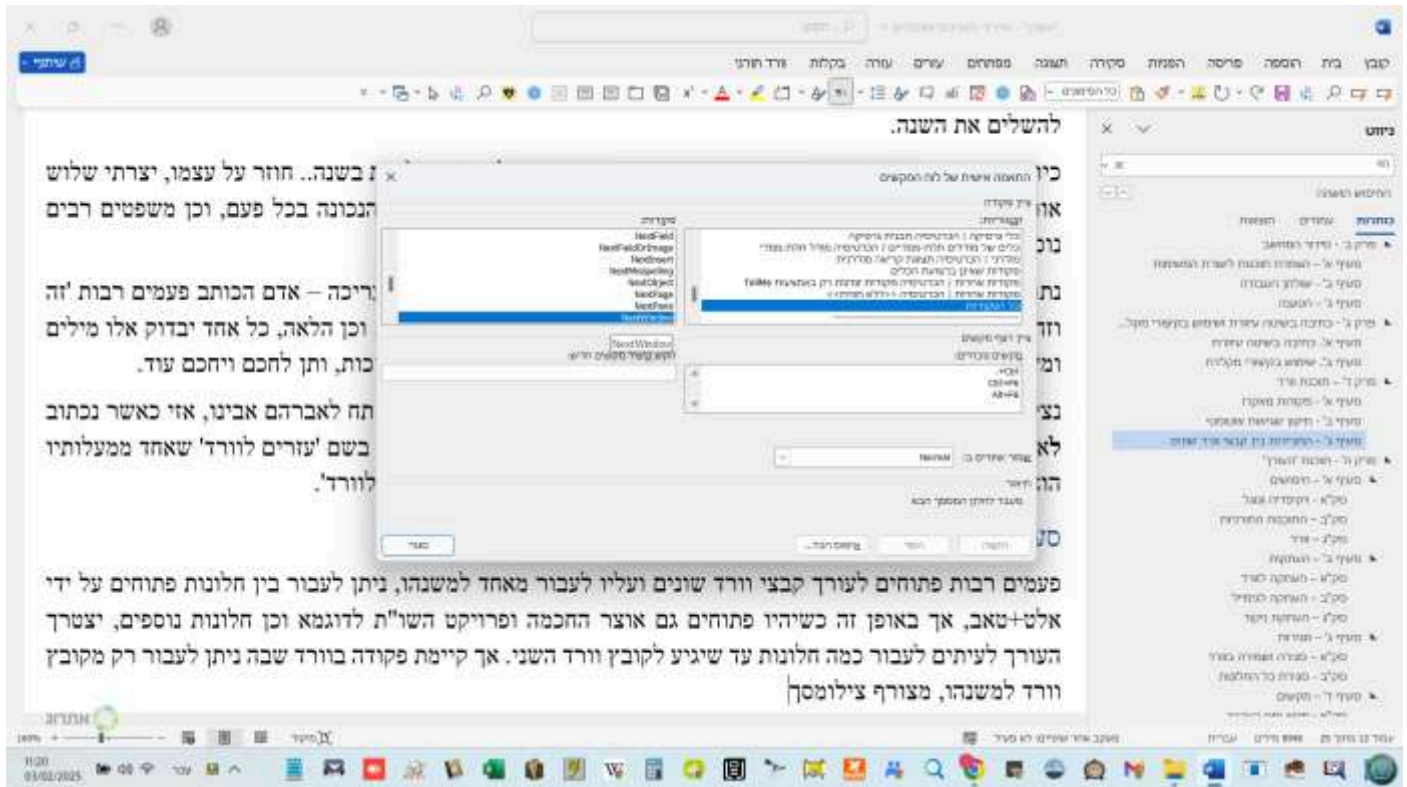
נציין, כי בדרך כלל יש לעשות לכל אות שימוש בפני עצמה למשל אם א'א נפתח לאברהם אבינו, אזי כאשר נכתוב לא'א הדבר לא יקרה, ויש להגדיר אותה בנפרד. אמנם ישנו תוסף נפלא לוורד בשם 'עזרים לוורד' שאחת ממעלותיו הוא שניתן להגדיר לכל מילה עם כל הטיותיה, וראה להלן בסעיף ד' 'תוספים מומלצים לוורד'.

¹ פרטי יצירת קשר עם הרב יואל שילה: shiloyoel@gmail.com 0504127719.

² פרטי יצירת קשר עם הרב משה אורי בלוי: moshiblau@gmail.com 0533142948, אציין כי כמה מהדברים בקובץ למדתי מהחוברות שלו.

סעיף ב' – התניידות בין קבצי וורד שונים

פעמים רבות פתוחים לעורך קבצי וורד שונים ועליו לעבור מאחד למשנהו, ניתן לעבור בין חלונות פתוחים על ידי אלט+טאב, אך באופן זה כשיהיו פתוחים גם אוצר החכמה ופרויקט השו"ת לדוגמא וכן חלונות נוספים, יצטרך העורך לעיתים לעבור כמה חלונות עד שיגיע לקובץ וורד השני. אך קיימת פקודה בוורד שבה ניתן לעבור רק מקובץ וורד למשנהו, כברירת מחדל מוגדר לכך קיצור המקשים אלט F6, אך ניתן להגדיר לכך קיצור נוח יותר - יש להיכנס ל'התאמת קיצורי מקשים', 'כל הפקודות', ואז לפקודה NextWindow ולהגדיר לה איזה מקש קיצור שתמצו, וכך ניתן להתנייד בקלות בין קבצי הוורד השונים, מצורף צילום מסך:

סעיף ג' - פקודות מאקרו

מישהו הזמין עריכה של ספר לפי פרשיות השבוע למשל, והוא שולח קובץ בכל שבוע, בקובץ ישנן הרבה חיפושים והחלפות החוזרים על עצמם, אין סיבה לעשות בכל קובץ שוב את אותה עבודה, אלא לוחצים על 'הקלט מאקרו' (נמצא בלשונית 'מפתחים' [צריך להציג בפעם הראשונה על ידי לחיצה ימנית על סרגל הכלים, ואחר כך התאמה אישית של רצועת הכלים, ואז לסמן אותה בטור השמאלי], ונמצא גם בלשונית 'תצוגה') ומתחילים לבצע את החיפושים וההחלפות הרצויים לנו, משסיימנו, נסגור את ההקלטה. כעת משהגיע קובץ נוסף, מפעילים את פקודת המאקרו, וכל העבודה נעשית בלחיצת כפתור תוך דקה שתיים!

דבר נוסף, כשרואים פעולה מסוימת החוזרת על עצמה הרבה, מקליטים מאקרו, מגדיר לו מקש קיצור, וכך פעולה של שתיים-שלוש דקות נעשית בלחיצת כפתור, אתן משל מעבודה אותה עשיתי - בההדרה של מחזור בו התעסקתי, השארתי פעמים רבות הערת סקירה למעמד בנוגע לקידוד של הקטע (היה זה מחזור שהעבודה עליו היתה כשהוא מקודד), עשיתי הקלט מאקרו ואז פתחתי הערת סקירה, כתבתי בה, 'יש לטפל בקידוד', וסיימתי את ההקלטה. 'יצרתי לפקודה קיצור מקשים, וכך פעולה שלקחה שלוש דקות ועשיתי אותה כמה עשרות פעמים נעשתה בלחיצת כפתור אחד - היו עוד כמה הערות סקירה דומות, ובמצטבר רק על ידי פעולה זו! חסכתי כעשר שעות עבודה.

כיצד להקליט מאקרו:

בכל קובץ וורד יש למטה בשורה של מספר העמוד והמילים, סימון של הקלטת מאקרו [סימון זה לא גלוי בתחילה, ויש להציגו על ידי לחיצה ימנית על אותה שורה המכילה גם את מספר העמודים והמילים, וסימון וי ליד 'הקלטת מאקרו'], לחץ עליו. נפתח חלון שבו הוא מבקש ממך שם לפקודה, תן שם ללא רווח בין המילים או עם מקף תחתון, הוא שואל אותך אם להקצות קיצור מקשים, תוכל להקצות, ולחץ על 'הקצה', ואז מתחילה ההקלטה - כל פעולת מקלדת שאתה עושה תוקלט ותתבצע אחר כך אוטומטית, תנועות עכבר לא נקלטות! יש להיזהר מלהשתמש בעכבר לצביעת טקסט לחיפוש כי זה יעשה בעיות אחר כך, אלא יש לכתוב כל מילה בחיפוש בחלונת ההחלפה. כשמדובר החלפה על כל המסמך - תוצאת המאקרו תבקש אישור לחפש מתחילת המסמך, ניתן להתגבר על כך בשינוי קל בפקודה עצמה של המילה continue במילה stop, ראה 'וורד לאברך', יש לראות שלא יהיו חלונות של שאלות 'חיפשתי עד הסוף, האם ברצונך לחפש מהתחלה', כי אחר כך בהפעלת המאקרו יהיה צורך לאשר אחד אחד.

אחרי שסיימת להחליף את כל מה שרצית, לחץ על אותו מקום בו לחצת על ההקלטה, וזהו ההקלטה הסתיימה. כעת עבור לקובץ הבא, הפעל את קיצור המקשים שבחרת, וכל החיפושים יקרו מעצמם. חלק מהגדרות הגופן לא נשמרות בהקלטה, ויש צורך לטפל במאקרו, ולשנות את המילה FontBi למילה Font, ולחלק מהתכונות, כגון צבע הגופן, מועיל כשמגדירים את הפקודות מאקרו באמצעות חלונות 'גופן' ולא בסתם לחיצה על אייקון התכונה.

אם לא בחרת קיצור מקשים, היכנס למעלה בקובץ 'למפתחים' [אם לא מופיע, לך לקובץ, אפשרויות, התאמה אישית של רצועת הכלים, וסמן בוי על מפתחים], שם יש 'פקודות מאקרו', ובלחיצה על זה נפתחת רשימה עם כל הפקודות, בחר את הפקודה הרלוונטית ולחץ 'הפעל'. להבא כדאי לשים את 'פקודות מאקרו' בסרגל הכלים לגישה מהירה. ניתן גם להגדיר קיצור מקשים לאחר הקלטת המאקרו 'התאמה אישית של לוח המקשים', 'פקודות מאקרו', מגיעים לפקודה המוקלטת, מקצים לה קיצור מקשים, ולוחצים אישור.

סעיף ד' - תוספים מומלצים לוורד

התוסף הראשון עליו אני שמח להמליץ הוא התוסף '[בקלות](#)' של הרב יואל שילה³, יש בו פונקציות רבות לעורכים, תוכנת ניקוד, ועוד [ישנם בתוסף פונקציות לעימוד בוורד, אך אני ממליץ שלא לעמדם בוורד, וגם לא לעשות זאת כהכנה לעימוד - העימוד בוורד מפריע כשבאים לעמדם בתג].

תוסף נוסף עם הרבה דברים טובים הוא [וורד תורני](#), יש בו חיפושים והחלפות חכמים וכיוצא [גם בו יש פקודות לעימוד בוורד, ושוב אני ממליץ שלא להתעסק עם זה].

תוסף נוסף הינו [עזרים לוורד](#), יש בו הרבה דברים נפלאים, להלן כמה דוגמאות:

חיפוש מילים לא רצופות בצורה ידידותית הן באותה פסקה ללא הגבלת מרחק, והן בהגבלת מרחק אותיות מסויים ואז הוא מחפש גם בפסקאות נפרדות אם המרחק זהה, אופציה לחיפוש כמה אפשרויות בבת אחת, נניח לכתוב מגדים/פמ"ג, והוא מחפש את שני האופציות יחד.

יכולות להוסיף לתיקון שגיאות אוטומטי מילה עם כל ההטיות שלה [נניח הכנסנו ר"א כקיצור לרשב"א, אז כשנכתוב **והרשב"א** זה לא יתן אלא אם כן נגדיר זאת במיוחד, וכן שאר אותיות השימוש. בתוסף זה ניתן להכניס מילה עם כל ההטיות, וניתן גם לבחור מה להכניס ומה לא], ניקוד מתוחכם [ניתן כמה דוגמאות: ניקדת אות, מיד הוא עובר לאחר האות הבאה בשביל לנקד, אם אתה מעוניין להחליף ניקוד, כשאתה משמאל לאות ולוחץ על הניקוד החדש הוא מיד מחליף את הישן בחדש, להסרת הניקוד לחץ שוב על אותו ניקוד והוא

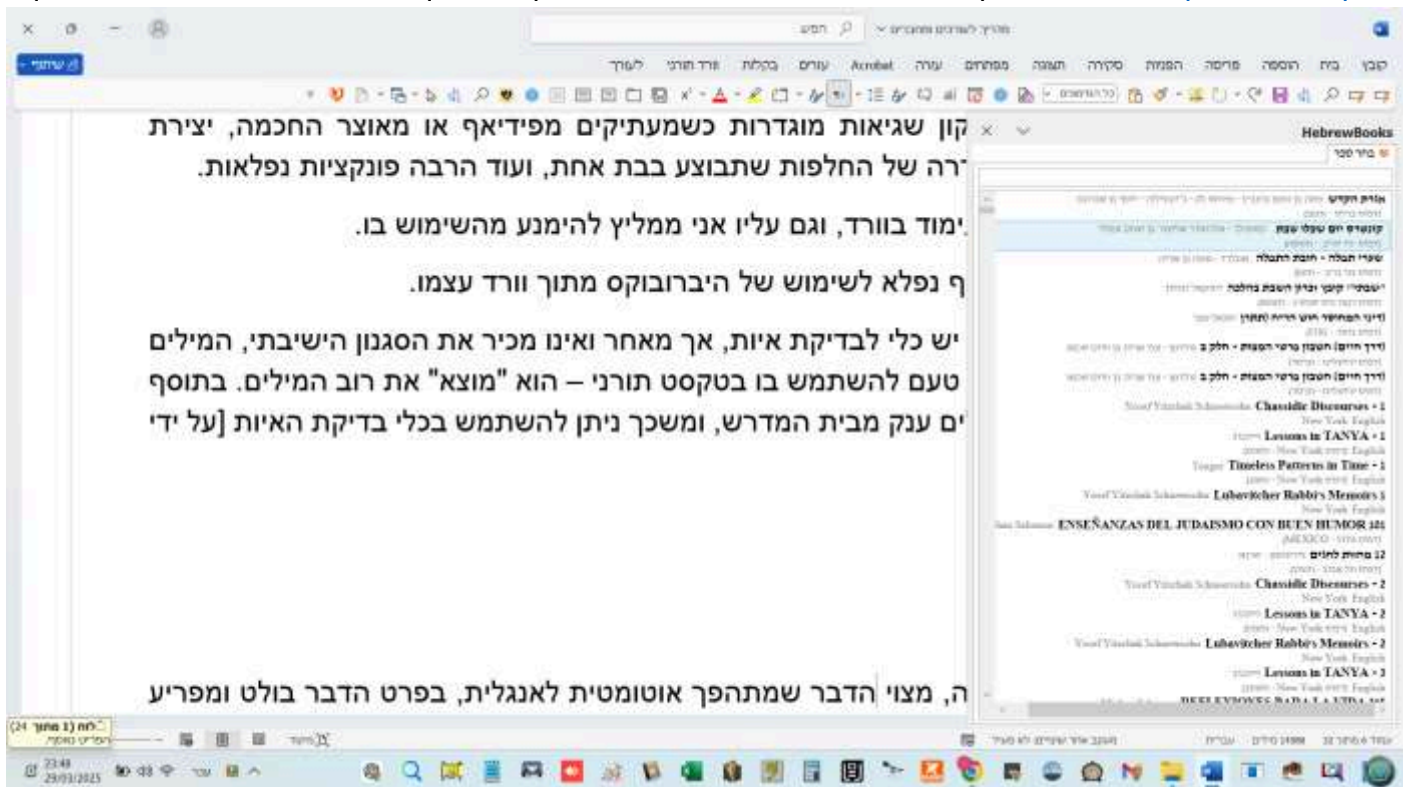
³ פרטי יצירת קשר עם הרב יואל שילה: shiloyoel@gmail.com 0504127719.

מסיר את הניקוד, אם אתה מעוניין למחוק ניקוד מטקסט שלם, בחר את הטקסט ובלחיצה על מחק, הוא מסיר את כל הניקוד!].

כששמים מקף בין מילים, אוטומטית הרווח נמחק, וכשמוחקים אותו אוטומטית הרווח חוזר, הפניה מקושרת למקום אחר בטקסט או אפילו למסמך אחר תוך יצירת לינק לשם, אפשרויות הדבקה מתקדמות, הדבקה תוך תיקון שגיאות מוגדרות כשמעתיקים מפידיאף או מאוצר החכמה, יצירת החלפות משתמש לעשות סדרה של החלפות שתבוצע בבת אחת, ועוד הרבה פונקציות נפלאות.

גם בתוסף זה יש פיצ'רים לעימוד בוורד, וגם עליו אני ממליץ להימנע מהשימוש בו.

[תוסף היברובוקס לוורד](#), תוסף נפלא לשימוש של היברובוקס מתוך וורד עצמו, ראה צילוםסך:

[תוסף המילון התורני](#) – לוורד יש כלי לבדיקת איות, אך מאחר ואינו מכיר את הסגנון הישיבתי, המילים הארמיות וכיוצא, כמעט חסר טעם להשתמש בו בטקסט תורני – הוא "מוצא" את רוב המילים. בתוסף זה השקיעו להכניס אוצר מילים ענק מבית המדרש, ומשכך ניתן להשתמש בכלי בדיקת האיות [על ידי לחיצה על F7].

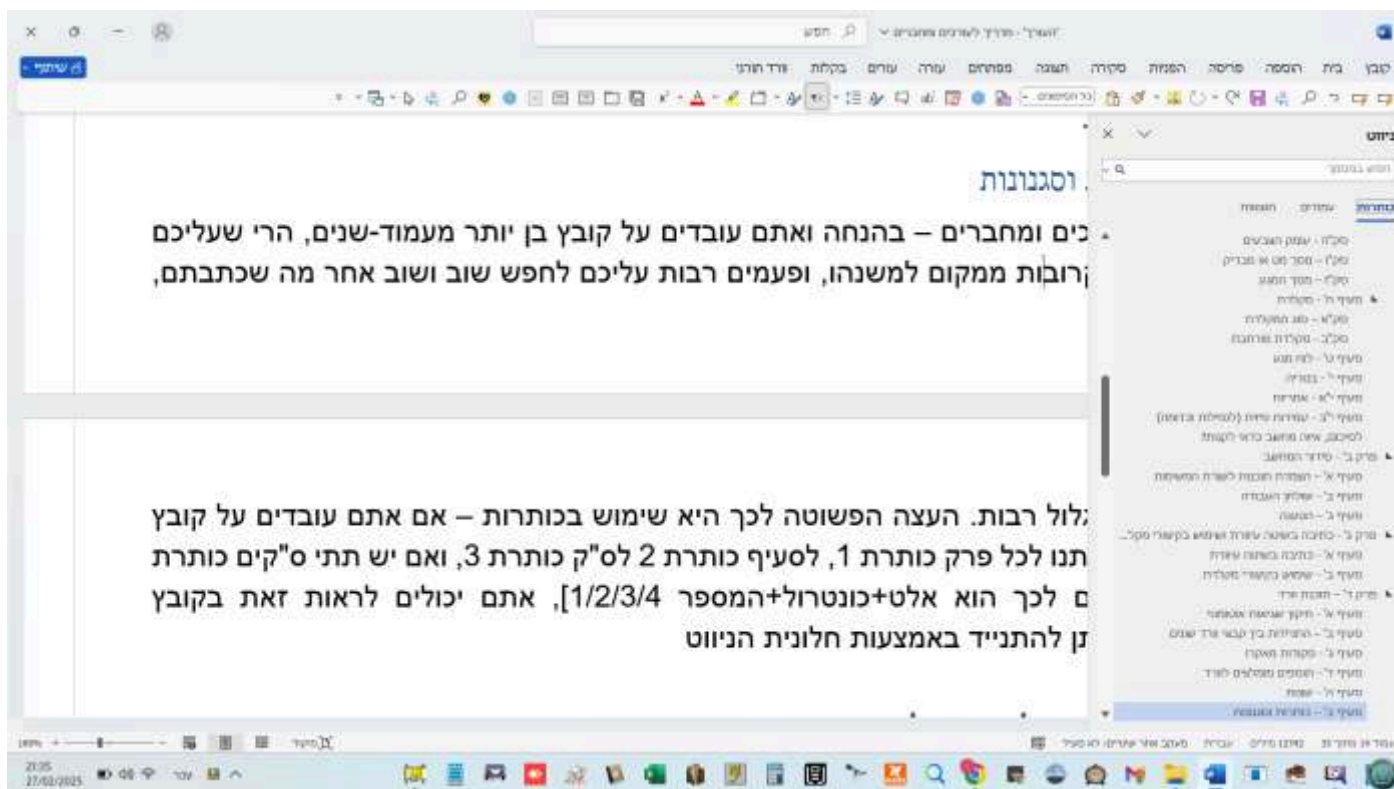
פרק ד' – שונות בתוכנת וורד

סעיף א' – שינוי השפה בהערות

ס"ק א' – הערות סקירה

כשמשתמשים בהערות סקירה, מצוי הדבר שמתהפך אוטומטית לאנגלית, בפרט הדבר בולט ומפריע אם מחקת את האות הראשונה שכתבת בהערות סקירה, ולעיתים די מעצבן ומסרב כל המיר בחזרה לעברית – זה לא עובר אוטומטית, ולעיתים זה עובר אבל יוצא מתיבת ההערה, ולעיתים גם כשמנסים לחזור להערה חוזר בחזרה לאנגלית... בקיצור מדובר בבאג מעצבן. אך כמו דברים רבים יש לכך פתרון פשוט, יש לבטל את הסימון מהתיבה הבאה:

לכל פרק כותרת 1, לסעיף כותרת 2 לס"ק כותרת 3, ואם יש תתי ס"קים כותרת 4 [קיצור המקשים לכך הוא אלט+כונטרול+המספר 1/2/3/4], אתם יכולים לראות זאת בקובץ שלפניכם, כעת ניתן להתנייד בין הכותרות באמצעות חלונית הניווט, ראו תמונה:

כמו כן, אם החלטתם משום מה להחליף סדר קטעים מסויימים, אין צורך להעתיק לגזור ולהדביק וכו', אלא פשוט מרימים את הכותרת/כותרת משנה ומעבירים מעל/מתחת לכותרות בה אנו מעוניינים שהיא תהיה. נתתי דוגמא מפרק וסעיפים בגלל שזוהי החלוקה של הקובץ הנוכחי, אבל אותו דבר בפרשיות/מסכתות/דפי גמרא, וכיוצא בזה.

ס"ק ב' – סגנונות

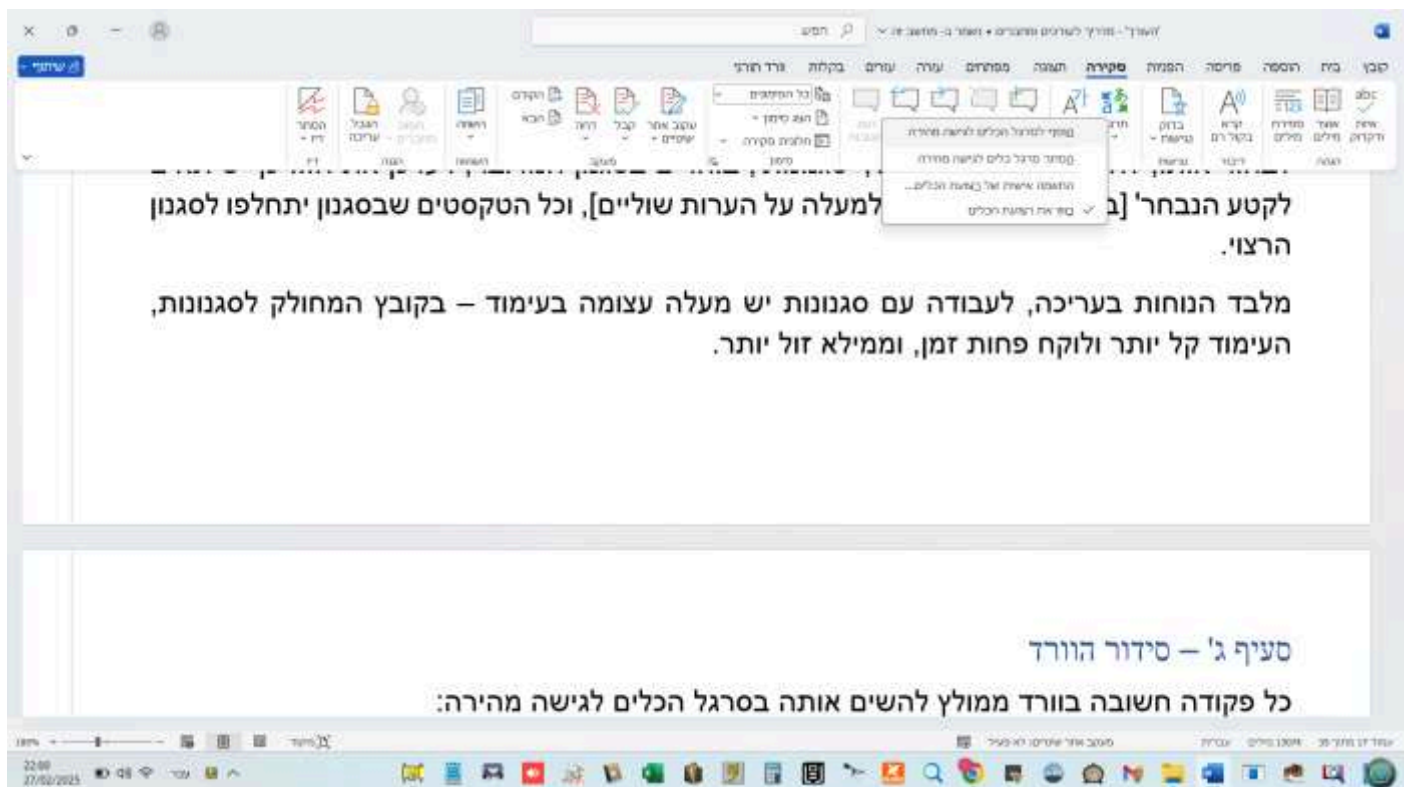
בכל קובץ ישנן הגדרות מסויימות, גדלים שונים, וכיוצא – אין הגופן והגודל של כותרת שוה לכותרת משנה, ואין שניהם שווים לגודל של הערות שוליים, לעיתים אנו מעוניינים שציטוטים ארוכים יהיו בגופן שונה, שפסוקים יהיו בגופן שונה, וכיוצא בזה.

ניתן להגדיר זאת ידנית כל פעם, אך הדרך הפשוטה יותר היא יצירת סגנונות – נניח החלטנו שכל פסוק שמובא יהיה מודגש, גדול יותר בשתי נקודות משאר הטקסט, אז בוחרים את הטקסט של הפסוק הראשון, מדגישים אותו ומגדילים לגודל הרצוי, לוחצים על המקש הימני בעכבר, בחלונית שנפתחת בוחרים 'סגנון' 'צור סגנון', נותנים לו שם, בוחרים לו קיצור מקשים, וכעת כל פסוק המובא צובעים אותו, לוחצים על הקיצור מקשים, ויש את כל ההגדרות שהגדרנו. מלבד הקלות בהפעלה והעובדה שהכל יוצא שוה ואין שינויים בין פסוק לפסוק [אם לא, מצוי שבמקום אחד הגדלנו בשתי נקודות ובמקום אחר באחת וכיוצא], הרי שאם החלטנו לשנות את גופן הפסוק למשהו אחר, יש לשנות במקום אחד, לבחור אותו, להיכנס לכרטיסיה 'בית', 'סגנונות', בוחרים בסגנון המדובר, ו'עדכן את ה... כך שיתאים לקטע הנבחר' [בדומה למה שכתבנו למעלה על הערות שוליים], וכל הטקסטים שבסגנון יתחלפו לסגנון הרצוי.

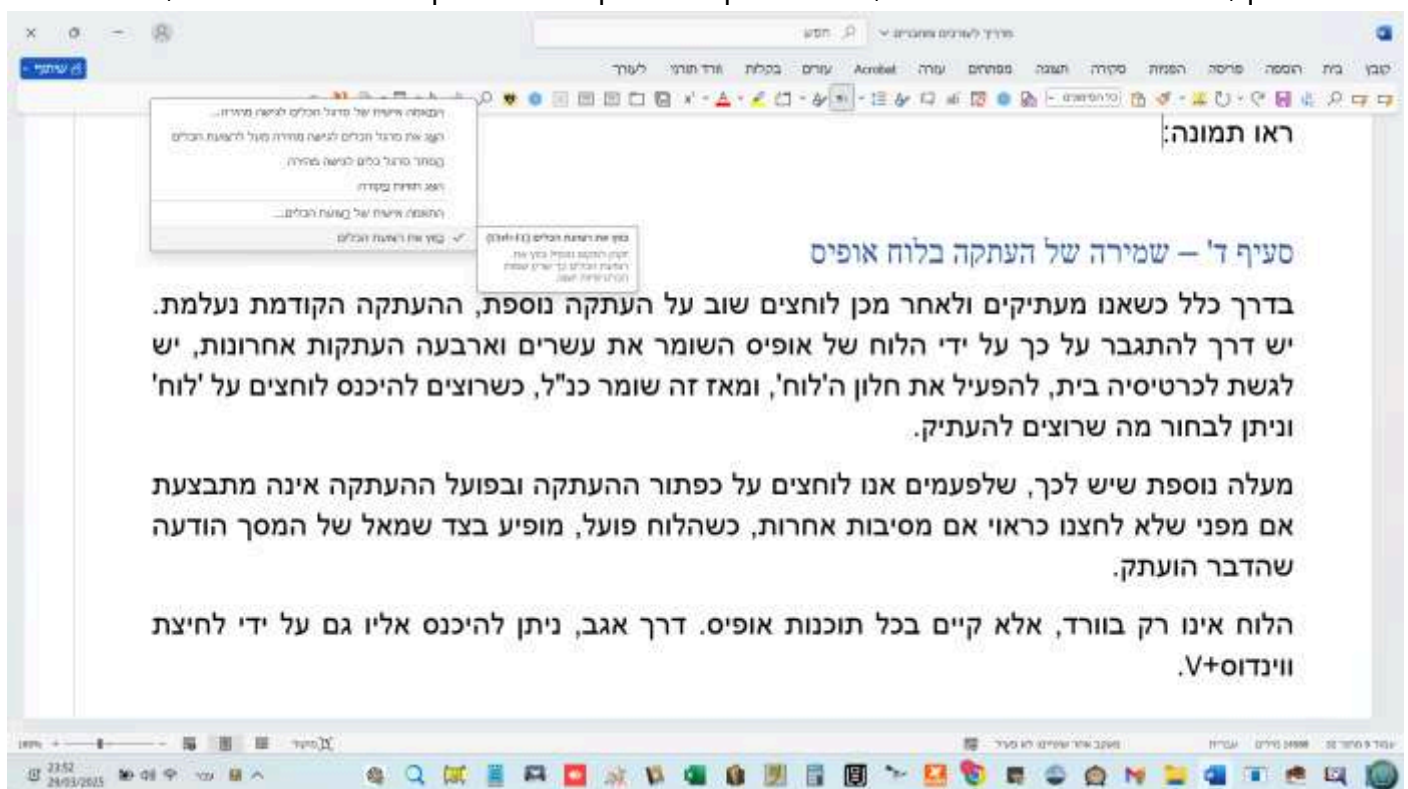
מלבד הנוחות בעריכה, לעבודה עם סגנונות יש מעלה עצומה בעימוד – בקובץ המחולק לסגנונות, העימוד קל יותר ולוקח פחות זמן, וממילא זול יותר.

סעיף ג' – סידור הוורד

כל פקודה חשובה בוורד ממולץ להשים אותה בסרגל הכלים לגישה מהירה, נמצאים מעל הפקודה, לוחצים על המקש הימני בעכבר ובחרים 'הוסף לסרגל הכלים לגישה מהירה', ראו תמונה:

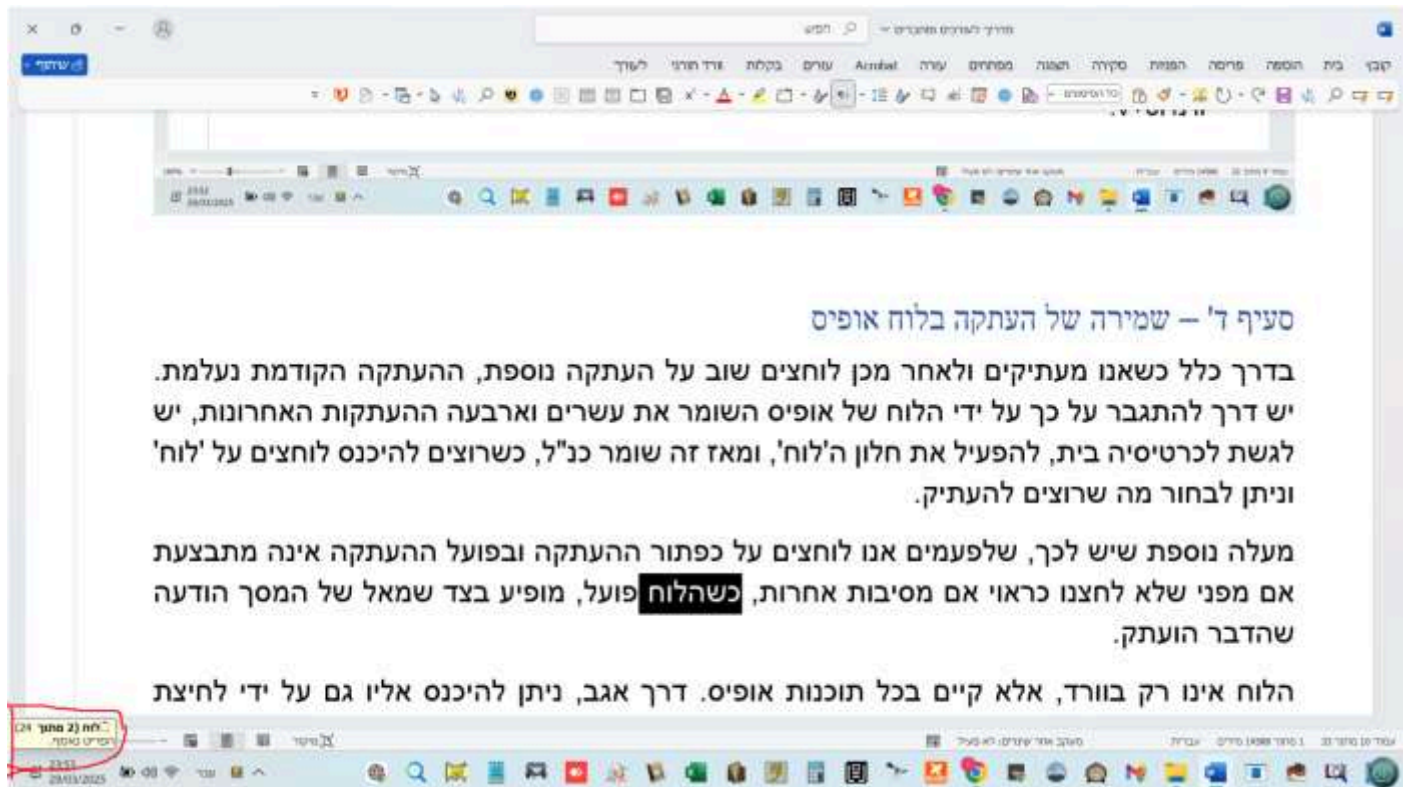
לאחר ששמתם כל מה שאתם צריכים בסרגל הכלים, אין סיבה להשאיר את רצועת הכלים שתוספת מקום מיותר במסך, ובלחיצה על שורת הכלים, נפתח חלון ושם ניתן לעשות 'כווץ את רצועת הכלים', ראו תמונה:

סעיף ד' – שמירה של העתקה בלוח אופיס

בדרך כלל כשאנו מעתיקים ולאחר מכן לוחצים שוב על העתקה נוספת, ההעתקה הקודמת נעלמת. יש דרך להתגבר על כך על ידי הלוח של אופיס השומר את עשרים וארבעה ההעתקות האחרונות, יש לגשת לכרטיסיה בית, להפעיל את חלון ה'לוח', ומאז זה שומר כנ"ל, כשרוצים להיכנס לוחצים על 'לוח' וניתן לבחור מה שרוצים להעתיק.

מעלה נוספת שיש לכך, שלפעמים אנו לוחצים על כפתור ההעתקה ובפועל ההעתקה אינה מתבצעת אם מפני שלא לחצנו כראוי אם מסיבות אחרות, כשהלוח פועל, מופיע בצד שמאל של המסך הודעה שהדבר הועתק, ראו תמונה:

הלוח אינו רק בוורד, אלא קיים בכל תוכנות אופיס. דרך אגב, ניתן להיכנס אליו גם על ידי לחיצת ווינדוס+V.

סעיף ה' – הפוך עריכה לזמינה

כשאנו מקבלים קובץ במייל או מורידים מהרשת, בדרך כלל כדי שיהיה ניתן לערוך אותו, נדרש ללחוץ למעלה על 'הפוך עריכה לזמינה', הדבר עשוי לביטחון אם מישהו יקבל קובץ עם תוכנה זדונית. מאחר ואנו לא עובדים למען איראן תמורת זיכויים במשנת יוסף, ולא זכינו בלוטו בפרס של חמישים מיליון, ואיננו באמצע לפתח כעת תרופה פורצת דרך לסרטן, הרי שהחשש שמישהו ינסה לגנוב מאיתנו או לפרוץ למחשב שלנו מסיבה כלשהי, נמוך עד בלתי קיים, ומשכך אפשר לוותר על ההגנה הזו. לשם כך יש להכנס ל: קובץ, אפשרויות, מרכז יחסי האמון, הגדרות מרכז יחסי האמון, תצוגה מוגנת, ולהסיר את הוי הראשון, התמונה המצורפת:

ג'. ניתן להגדיר כרצונך את צורת הכותרות של ספרי הבסיס, כך שניתן להגדיר שהמראה מקום יהיה כתוב בדיוק כפי שאתה רוצה לכתבו, ולא תצטרך לערוך אותו כדי שיתאים לסגנון הציון הנדרש.

ד'. לאחר שהגדרנו קיצורי מקשים לכל מה שאנחנו צריכים, כדאי לרוקן את המסך כך שכל השורות למעלה יעלמו, ונישאר עם חלון שכמעט כולו הוא התוכן עצמו. הדרך לכך הוא ללחוץ בחלון 'תצוגה' שבצד ימין למעלה, כשלוחצים עליו נפתח חלון בשם 'סרגלים', ובלחיצה עליו יופיעו קבוצות סמלים, וכל קבוצה שאתה לא מעוניין שתופיע בתצוגה, תסיר את ה'ו' המסומן לידה.

ה'. כשעובדים בכמה פרויקטים במקביל, ניתן לפתוח שני שולחנות עבודה, ובכל אחד לשמור ספרים אחרים.

ו'. כשאנו משתמשים בספר מסויים רצוף ומעוניינים לסגור את כל החלונות באמצעות קונטרול X אך לא מעוניינים לסגור את אותו חלון, ניתן לקבוע את החלון הרצוי [על ידי קונטרול+K], ואז גם בלחיצת קונטרול X החלון הקבוע ישאר פתוח.

סעיף ב' - חבילת האנציקלופדיה התלמודית

בתוכנה יש עם פלוס ובלי פלוס, ההבדל בין שניהם הוא אם האנציקלופדיה התלמודית נמצאת או לא. ממליץ מאד לקנות את התוספת הזו – האנציקלופדיה התלמודית הינה אוצר בלום המגיע בתוצאות החיפוש, ויכול לסייע רבות בעריכה. ניתן לרכוש את האנציקלופדיה גם באוצר החכמה, אך מלבד שכמובן עדיף טקסט חי הניתן להעתקה והחיפוש בו טוב יותר, הרי שהמחיר בבר אילן שלוש מאות ₪, לעומת באוצר החכמה שבו היא עולה 375 ₪ [אציין כי יש המעדיפים את האנציקלופדיה התלמודית באוצר החכמה דווקא, בשל נוחות הגלילה וצורת הדף הנוחה].

סעיף ג' – שדרוגים

התוכנה מתעדכנת מדי שנה בשנה בתקופת החורף, הן בהוספת ספרים חדשים, והן בשכלולים בתוכנה עצמה. המבצעים שלהם הם בתקופה הראשונה שלאחר השדרוג. **אני לא ממליץ לשדרג בכל שנה**, וזאת לפי ששדרוג פעם בשנתיים אינו הרבה יותר משדרוג שנתי, ופעם בשלוש או ארבע שנים הפער במחיר זעום עד לא קיים (יותר מארבע שנים המחיר קבוע). לפיכך ממולץ לשדרג פעם בשלוש שנים או מקסימום פעם בשנתיים.

סעיף ד' – בתוך המחשב או באונקי

ניתן לקבל את התוכנה בדיסק אונקי, ולכך מעלה שניתן להעביר ולהשתמש בשני מחשבים, אך המשתמש רק במחשב אחד, עדיף לו לקבל את התוכנה ישירות למחשב – הוא חוסך כניסה של יו אס בי, הוא חוסך תקלות של חיבורים לאונקי, הוא חוסך כאבי ראש ותשלום של משלוח הלוח וחזור בכל שדרוג, והדבר נוח ביותר.

פרק ו' – התקליטור התורני (DBS)

סעיף א' – התוכנה

לצד תוכנת פרויקט השו"ת בר אילן, ישנה תוכנה תורנית נוספת המכילה טקסט חי - תוכנת התקליטור התורני די. בי. אס. בדברים מסויימים התוכנה פחות משודרגת מפרויקט השו"ת, אך לצד זה יש לה מעלות רבות על פני פרויקט השו"ת, להלן כמה מהמעלות הללו:

א'. בעוד בפרויקט השו"ת הספר קבלה היחיד הקיים בו הוא ספר הזוהר, הרי שבתקליטור ישנן ספרים רבים בקבלה, כתבי האר"י, הרמ"ק, קבלת הראשונים, קבלת האחרונים, ועוד, והזוהר עצמו מנוקד כולו. בדומה לכך, יש בו הרבה יותר ספרי חסידות מאשר בפרויקט השו"ת.

ניתן לסכם, כי העוסק בההדרת ספרי חסידות וקבלה, חייב להחזיק את התקליטור התורני, ואינו יכול להסתפק בפרויקט השו"ת.

ב'. בתקליטור התורני קיימים ספרי דקדוק רבים מרבתינו הראשונים, וכן במדור מפרשים על התורה ישנן ספרי ראשונים נדירים יחסית, כמו רס"ג, רבינו חננאל, רבי יהודה בן בלעם ועוד הרבה.

ג'. מדור מפרשי המשנה מורחב יותר מבפרויקט השו"ת, וגם במפרשי הש"ס יש להם בהחלט הרבה דברים שאין בפרויקט השו"ת, כמו תוספות הרא"ש, קבצי תוספות רבים, ועוד ראשונים שונים שאין בפרויקט השו"ת.

ד'. בתקליטור התורני נוספו כל ספרי דיקטה – כולם ספרים קדומים ורבים מהם ספרי שו"ת, ככל הנראה גם בתחום הבית של פרויקט השו"ת – 'ספרי שו"ת', התקליטור עבר אותה.

ה'. קבוצה של סידורי תפילה מחזורים וסליחות בכמה וכמה נוסחאות [לשם השוואה בפרויקט השו"ת אין אפילו סידור אחד].

ו'. בתקליטור התורני הושקע בהכנסת מפרשים רבים על הגדה של פסח.

מלבד הספרים, הרי שישנן מעלות נוספות שיש בתקליטור התורני על פני פרויקט השו"ת:

א'. יכולת הצגת צורת הדף מכל ספר, והצגתם זה בצד זה, כך שניתן להשוות את הנוסח למקור!

ב'. כשמחפשים ספר ברשימת הספרים, הספרים מתחילים לעלות מיד בדומה לחלונית הניווט בוורד.

ג'. כל הילקוט מפרשים שבסוף הש"ס, נמצאים אצלם יחד כפי שהם בדפוס הש"ס החדשים.

ד'. כל ספר מנוקד, ניתן בלחיצת כפתור להסיר את הניקוד ולהחזירו (תועלתי למעוניינים להעתיק עם ניקוד ובלעדיו).

ה'. ליקוט קישורים - היברובוקס, פורטל הדף היומי, גליונות בינינו, עלונים לשבת (כולל הורדת כל העלונים בבת אחת), שיעורי דף היומי, ועוד.

ולסיום נוסיף, כי בעוד בעבר היו שגיאות כתיב רבות בספרים שבתוכנה, הרי שבגירסאות האחרונות הנוסח הוגה מחדש בשיטות שונות, וכמעט ואין בו שגיאות כתיב.

סעיף ב' – שדרוגים

גם כאן כמו בפרויקט השו"ת **אני ממליץ שלא לשדרג מדי שנה**, אלא פעם בשנתיים-שלוש, כי מחיר שדרוג משני גירסאות ואפילו מארבעה גירסאות נמוך בהרבה מתשלום על עדכון גירסא כל שנה.

כדאי לעקוב אחר מבצעי השדרוג שלהם, בדרך כלל בחנוכה יש מבצעי שדרוג בהבדלים משמעותיים מבשאר השנה.

ב"ה הצלחתי להשיג מהם הנחה מיוחדת לרוכשים דרכי, כך שניתן לרכוש אצלי את התוכנה במחיר מוזל במיוחד, ניתן ליצור קשר בטל: 0548496207, או במייל: ymy81196@gmail.com.

פרק ז' - אוצר החכמה

סעיף א' - התוכנה

שני התוכנות הקודמות מכילות כאמור טקסטים חיים הניתנים להעתקה מדוייקת, ויש להן חיפוש מקצועי בשיטות שונות, אך הן מכילות מספר מוגבל של כמה אלפים בודדים של ספרים – בשל הצורך להשיג חומר מוקלד וכיוצא. לעומתם קיימת תוכנת 'אוצר החכמה' המחזיקה (נכון לגירסא 23) במאגר של כמאה וחמישים אלף ספרים סרוקים. הרוצה לקנות את התוכנה, כדאי לו לחכות לתקופת מבצעי הקיץ המכונה 'שבוע הספר', ואז ישנה הנחה של כשלושים-ארבעים אחוז מהמחיר המלא של התוכנה.

גם כאן חשובה ההמלצה מלעיל – עברו על המדריך של התוכנה ותראו נפלאות.

סעיף ב' - החבילות

מלבד אוצר החכמה הבסיסי, ישנן חבילות רבות ומגוונות המכילות ספרים של מכונים שונים, נכון להיום ישנן שתיים עשרה חבילות: **א'**. מכון ירושלים. **ב'**. מוסד הרב קוק. **ג'**. עוז והדר. **ד'**. עוז והדר-אור לישרים. **ה'**. חכמת שלמה. **ו'**. מכון אופק. **ז'**. חב"ד. **ח'**. אהבת שלום. **ט'**. זכרון אהרן. **י'**. אנציקלופדיה תלמודית. **יא'**. מאור ישראל. **יב'**. והחבילה האחרונה היא מפרשי האוצר שאינה מכילה ספרים חדשים, אלא מין ליקוט יחודי על סדר הש"ס [וכעת החלו בעבודה זו גם על הרמב"ם ועל התורה].

עורכים שונים מתלבטים אלו חבילות לשדרג, להלן חישוב היכול לסייע בכך:

תוכנת 'אוצר החכמה' הבסיסית עולה בתקופת המבצעים כחמשת אלפים ₪. סכום זה מתחלק לקרוב למאה ושלושים אלף ספרים (נכון לגירסא 23), דהיינו בסביבות ארבעה אגורות לספר. וכך גם חבילת ספרי חב"ד.

חבילת אהבת שלום עולה כשבעים וחמישה אגורות לספר.

חבילת מוסד הרב קוק עולה כשקל לספר.

החבילות מכון ירושלים, זכרון אהרן, חכמת שלמה, ושני החבילות של עוז והדר, עולות כשני שקלים לכל ספר [בחבילה הרגילה של עוז והדר יש לכאורה חסרון שהשדרוג עולה כסף בשונה משאר התוכנות, אך הסיבה לכך בשל הספרים הרבים הנוספים משדרוג לשדרוג שהינם בכמות משמעותית יותר משל שאר המכונים, ברמה שמדובר בכשקל לכל ספר שמתווסף].

את חבילת זכרון אהרן ניתן לקנות גם באוצרות התורה, **אך אני ממליץ לקנותה באוצר החכמה דווקא**, למרות שבאוצר החכמה היא עולה 560 ₪, ובאוצרות התורה היא עולה רק 320 ₪. וזאת מפני שאוצר החכמה מתעדכן מדי שנה ומעדכן גם את ספרי החבילות השונות [נכון לגירסא 23 יש 260 ספרים], בעוד אוצרות התורה 'תקוע' בינתיים בגירסא 8, ומספר הספרים שלו נמוך יותר [כמאה וחמישים ספרים], כך שנכון להיום בשני המקומות המחיר הוא כשני ₪ לכל ספר, וממילא ממולץ יותר לקנות את החבילה באוצר החכמה, כי בה החבילה מתעדכנת כל העת.

חבילת האנציקלופדיה התלמודית, עולה כששה ש"ח לכל ספר. **אני ממליץ שלא לקנות אותה באוצר החכמה**, כי באוצר החכמה היא עולה שלוש מאות שבעים וחמישה ₪, והיא ניתנת לקניה בפרויקט השו"ת שם היא עולה רק שלוש מאות ₪.

החבילות היקרות ביותר הן חבילת מכון אופק וחבילת מאור ישראל של ספרי הרב עובדיה יוסף העולות כשמונה ₪ לכל ספר.

אך בעוד שספרי מכון אופק הם ספרים נדירים מכתבי יד, שנערכו בצורה מקצועית 'מדעית', ועבור העוסקים בההדרת ראשונים והמסתעף החבילה הזו שוה כל פרוטה. **הרי שלגבי חבילת הרב עובדיה יוסף אני ממליץ בכל תוקף שלא לקנותה** - עם כל ההערכה וההערצה לגאונותו המבהילה של מרן זצ"ל, הרי שמדובר במחיר מופקע העולה יותר מפי מאה וחמישים! מהספרים שבחבילה הבסיסית. יתירה מכך, סדרת הספרים יביע אומר ויחווה דעת נמצאים כבר כבר אילן ובתקליטור התורני, אז בניכוי ספרים אלו, יש מעט מאד ספרים חדשים בחבילה. ודבר שלישי, שבעוד שהוצאות הספרים האחרות מוסיפות ומשתדרגות כל הזמן ו[למעט חבילת עוז והדר] השדרוג של הבסיסי כולל אוטומטית את השדרוג של החבילות ללא תוספת תשלום, הרי שבחבילת הרב עובדיה יוסף לא ברור עד כמה יתווספו לה בעתיד ספרים נוספים.

את חבילת 'מפרשי האוצר' לא רכשתי ואין בידי להמליץ או לשלול את השימוש בה. אך שמעתי כי למי שעובד על ביאורי התוספות, זה רכיב קריטי שיחסוך שבועות של עבודה. כעת הם התחילה לעשות עבודה כזו גם על הרמב"ם ועל התורה, ואם כן גם עורכי הרמב"ם או עורכים של ביאורים שונים על התורה זקוקים לכך כאויר לנשימה.

דבר נוסף שעורכים יכולים להיעזר ב'מפרשי האוצר' - כשעורכים ספרים וכתוב 'והקשו המפרשים' או 'והקשו האחרונים' ללא ציון מראה מקום, ועל העורך מוטל להוסיף את המראה מקום, ניתן להסתייע ב'מפרשי האוצר' על המקום - או שהמפרש עצמו נפתח, או ספר מאוחר המביא מאותו מפרש.

אכתוב שיטת חישוב נוספת לדעת אלו חבילות חשובות יותר ואלו פחות:

החבילות מכון ירושלים, מוסד הרב קוק, אהבת שלום, זכרון אהרן, ומכון אופק, מלאות בספרים חדשים מגדולי ישראל לדורותיהם - לעיתים קרובות ספרים שאין באוצר הבסיסי או שיש במהדורה ישנה ובלתי נוחה בעליל.

לעומת זאת בחבילות עוז והדר כמעט ואין ספרים חדשים, אלא רק ההדרה של הספרים הקיימים, וברוב המקרים במהדורות חדשות יחסית [מה שכן, יש בחבילה את ה'מתיבתא', שהינה מצויינת לחיפוש אודות חומר על הש"ס].

החבילות, חכמת שלמה, ספרי חב"ד, ומאור ישראל, הם בעיקר ספרי נישא מסויימת, ותועלתם העיקרית היא לאלו העוסקים בתחומים אלו.

סעיף ג' - שדרוגים

בעלי תוכנת אוצר החכמה מוציאים פעם בשנה שדרוג לתוכנה. השדרוג כולל הוספת כמה אלפי ספרים וכן שדרוג של התוכנה עצמה, הוספת שכלולים וכיוצא. עורך המכבד את עצמו, עליו לראות לשדרג את התוכנה מפעם לפעם, והנותר בגירסאות ישנות דומה לנותר עם פטיפון או טלפון מטבעות... עם זאת כמובן שלא חייבים לרוץ ולשדרג כל הזמן.

וכעת חישוב כלכלי פשוט: מי שמשדרג את האוצר פעם בשנתיים עדיף לו כבר לשדרג כל שנה, כי פער המחיר הינו מזערי ובעצם הוא משלם כמעט כפול משדרוג אחד, ולפיכך אין שום סיבה שיפסיד שנה עם השדרוג, ומלבד זאת, היות שהם נותנים פריסה של שתיים עשרה תשלומים דווקא, הרי שקל יותר לחלק את התשלומים כל שנה לסכום של כחמישים ₪ לחודש, ולא פעם בשנתיים ולשלם מאה ₪ לחודש. לעומת זאת אם אדם בוחר לשדרג פעם בשלוש או ארבע שנים יש הבדל גדול בין המחירים, שכן הוא לא משלם פי שלוש או ארבע משדרוג שנתי, אלא רק מעט יותר מפי שנים.

מה שכן, בין המשדרג בכל שנה ובין המשדרג פעם בכמה שנים, לא כדאי לעשות זאת מיד עם היציאה של הגירסא החדשה – באמצע החורף, אלא כדאי לחכות לאמצע הקיץ או לסופו, אז יש מבצעים לשדרוג בהבדלים של מאות שקלים.

לסיכום, אני ממליץ לקנות את התוכנה הבסיסית, ולחלק את התשלום לשלושים וששה תשלומים, שזהו סכום שניתן לעמוד בו בקלות. לאחר שלוש שנים כשנגמרו התשלומים על התוכנה, לשדרג את התוכנה ולהוסיף חבילה אחת או שתיים ולחלק לשנים עשר תשלומים, ולאחר מכן לשדרג כל שנה ולהוסיף כל פעם חבילה או שתיים.

והמלצה נוספת, בגירסאות החדשות אין צורך לשלוח את הדיסק הלוח ושוב ולשלם דמי משלוח וזמן המתנה, אלא ניתן להתחבר מרחוק ולקבל את החומר.

סעיף ד' – דיסק אונקי

בשנים האחרונות נתנו באוצר החכמה את האפשרות להכניס את התוכנה לתוך המחשב ורק להשים אונקי קטן כקוד כדי שהתוכנה תעבוד. הדבר מאד נוח למשתמשים במחשב נייד, ממולץ בחום [עולה עוד קצת כסף וגם צריך להגדיל את המקום במחשב, אבל שווה כל שקל].

סעיף ה' – אוצר החכמה המקוון

מלבד התוכנה יש את אוצר החכמה [כאתר ברשת](#), יש המעדיפים לעשות מנוי לאוצר החכמה ברשת מאשר לקנות את התוכנה, יש לכך מעלות וחסרונות.

המעלות: אין צורך להשתמש ביו אס בי וקל וחומר לא באר דיסק, והספרים והשיפורים מתעדכנים שם מעת לעת. עם זאת אני סבור שהחסרונות גדולים מהמעלות – מחיר המנוי גבוה מאד ברמה שכל שלוש שנים שוים למחיר אוצר החכמה [בזמני המבצע]. וכן אי יכולת להשתמש בתוכנה כשאינ רשת.

מה שכן, חשוב לדעת שגם מבלי לרכוש מנוי ניתן לצפות בעשרות העמודים הראשונים כאורח, והדבר טוב למי שעוד לא קנה או שדרג את התוכנה, למי שאין ברשותו חבילות מסויימות, וכיוצא. בנוסף, ניתן לעשות גם מנוי יומי או חודשי, כך שמישהו הזקוק למשהו באופן זמני, יכול לעשות מנוי יומי לחבילה פלונית למשל ולהשתמש בה. כמו כן לעיתים הם פותחים את האתר חינם לכל דורש, וכדאי לעקוב אחרי זה.

פרק ח' – התוכנות מבית 'אוצרות התורה'

סעיף א' – תוכנת 'אוצרות התורה'

סק"א – תוכנת הבסיס

תוכנת 'אוצרות התורה' הינה תוכנה דומה לאוצר החכמה – עשרות אלפי ספרים סרוקים. בגירסא הנוכחית ישנן כארבעים אלף ספרים שזה קרוב לשליש מהספרים שבאוצר החכמה. לתוכנה יש כמה חסרונות על פני אוצר החכמה, ביניהם בולט הדפדוף שהוא פחות נוח מבאוצר החכמה, הכמות הפחותה של הספרים, והעובדה שהתוכנה לא התעדכנה זה זמן רב כשאינ צפי ברור לשדרוג שלה. עם זאת, גם לתוכנת 'אוצרות התורה' יש להציע הרבה דברים שאין באוצר החכמה, להלן כמה מהמעלות שבתוכנה:

א'. מטבע הדברים יש בתוכנה ספרים רבים שאין אותם באוצר החכמה. כמו כן, פעמים רבות ישנן סדרות קבצים הנמצאים גם באוצר החכמה וגם באוצרות התורה, אך באוצר החכמה אין את כל הסדרה, ובאוצרות התורה כולם נמצאים.

ב'. יש בתוכנה ספרים רבים מדפוסים ראשונים, ירחונים עתיקים, ועוד ספרים נדירים הנצרכים למעיין.

ג'. יש בתוכנה חיפוש חכמים יותר מבאוצר החכמה, אפשרויות לחפש שורש מילה, אפשרות לחפש הגיה דומה, וכיוצא. בפרט הדבר נצרך בשמות ערים, שמות חכמים, ובמילים נוספות שנכתבו ונאמרו בצורות הגיה שונות.

ד'. למרות שהספרים שבתוכנה סרוקים – בדומה לאוצר החכמה, ואינם מוקלדים כמו בבר אילן והתקליטור התורני, הרי שהסריקה באוצרות התורה מקצועית בהרבה, דבר זה גורם לכך שניתן למצוא בה תוצאות הרבה יותר מבאוצר החכמה – גם כשמחפשים באותם הספרים עצמם [בדוק ומנוסה].

ה'. מאותה הסיבה – שהסריקה נקיה ומקצועית יותר, כאשר מעתיקים טקסט מאוצרות התורה, הוא מועתק כמעט כמו מבר אילן או מהתקליטור – הרבה הרבה יותר מאשר ההעתקה מאוצר החכמה [בדוק ומנוסה].

ו'. בעוד מאוצר החכמה ניתן להוריד רק עשרים עמודים מכל ספר, הרי שבתוכנת 'אוצרות התורה', ניתן להוריד ספרים שלימים.

ז'. יש בתוכנה מיני תוכנה בשם 'הארכיון התורני', ובו כל ספרי הבסיס **מוקלדים.**

ח'. לתוכנה זו ישנן כמה חבילות שברובן אינן באוצר החכמה וכדלהלן.

נתון חשוב נוסף הינו, שכיום מחירה נמוך משמעותית מאוצר החכמה, ועולה כ-אלף תשע מאות ₪ - כשליש ממחירה של אוצר החכמה בעת המבצעים, למעשה כיום המחיר לכל ספר הוא כ-5 אגורות בדומה למחיר הספרים שבאוצר החכמה.

מלבד המחיר הזול, ב"ה הצלחתי להשיג מהם הנחה מיוחדת לרוכשים דרכי, כך שניתן לרכוש אצלי את התוכנה במחיר מוזל במיוחד, ניתן ליצור קשר בטל: 0548496207, או במייל: ymy81196@gmail.com

סק"ב - 'אוצרות השו"ת'

מלבד מאגרים אלו, ישנה תוכנת 'אוצרות השו"ת' מבית 'אוצרות התורה' והן משתלבות כתוכנה אחת, בדרך כלל קנייה של כל אחת מהם תעלה כמעט כמו קניית שניהן יחד. מעלת תוכנה זו שמופתחו בה נושאים ושו"ת לפי סדר השולחן ערוך [העבודה עדיין באמצעה].

סק"ג – חבילות באוצרות התורה

מלבד תוכנת הבסיס, הרי שניתן להוסיף לתוכנה חבילות של מכונים שונים, וכדלהלן:

א'. תוכנת 'מתוק מדבש' הכוללת את כל הזוהר מתוק מדבש ושאר ספרים של מכון 'מתוק מדבש' - כמאה ועשרים ספרים ומחירה 450 ₪ דהיינו קרוב לארבע ₪ לכל ספר. **ב'. חבילת ספרי ביוגרפיות המכילה כאלפיים ספרי היסטוריה חשובים ומחירה 300 ₪ דהיינו כחמש עשרה אגורות לכל ספר. **ג'. חבילת 'נהוראי' - מאגר שו"ת בנושאי רפואה ומחירה 290 ₪. **ד'. חבילת 'זכרון אהרן' שמחירה 320 ₪. **ה'. חבילת 'שמות גיטין' [נצרכת רק למזכירי בתי דינים המתעסקים בכתיבת שטרות וכיוצא] שמחירה 350 ₪.********

חשוב לדעת, כי את חבילת זכרון אהרן ניתן לקנות גם באוצר החכמה, ואני ממליץ לקנותה דווקא שם מהסיבות שפירטתי בפרק ז'.

סעיף ב' - תוכנת 'הארכיון היהודי'

תוכנה זו, הינה סריקה של כמאתיים שנות עיתונות דתית, ומכילה מספר עצום של עיתונים דתיים מכל הזמנים והמקומות, מדובר בכלי עוצמתי ביותר עבור כותבי תולדות, עיתונאים, היסטוריונים, מרצים, וכיוצא. מחירה של התוכנה גבוה מאד – המחיר הרשמי הוא כשתים עשרה אלף ₪!

ב"ה הצלחתי להשיג מהם הנחה מיוחדת לרוכשים דרכי, כך שניתן לרכוש אצלי את התוכנה במחיר מוזל במיוחד, ניתן ליצור קשר בטל: 0548496207, או במייל: y.my81196@gmail.com.

בנוסף, יש לי שירות לחיפוש בתוכנה בתשלום (וכן בתוכנת אוצרות התורה), ניתן ליצור קשר בפרטים שלעיל.

פרק ט' – תוכנת 'אוצריא'

לאחרונה יצאה לשוק תוכנה בשם 'אוצריא', התוכנה בנויה באותו קונספט של בר אילן והתקליטור התורני, והיא חנימית לחלוטין, יתרונה הבולט הוא היותה חנימית, דבר המהווה שיקול משמעותי עבור עורכים מתחילים או מי שאינם מעוניינים להשקיע בתוכנות בתשלום. ניתן להוריד את התוכנה מ[כאן](#). אינני משתמש הרבה בתוכנה (יש לי את המאגרים שבתשלום), אך מרפרוף בה מדי פעם ומעיון בגירסאות החדשות שהם מוציאים מזמן לזמן, נראה כי התוכנה בהחלט אטרקטיבית, ולמרות שהיא עדיין בוסרית, הרי שאם הם ימשיכו לפתח אותה, אזי התוכנות האחרות יצטרכו להמציא את עצמן מחדש – לטובתנו הלקוחות שנהנה ממוצרים שווים יותר.

התוכנה היא כלי חנימי בעל מאגר ספרים תורניים נרחב, הכולל את רוב ספרי היסוד. עם זאת, לבעלי תוכנת 'בר אילן', 'אוצריא' עשויה להיות מיותרת ברובה.

למרות זאת, 'אוצריא' מתייחדת בכמה תכונות חשובות: "חיפוש תוך כדי כתיבה" – יתרון משמעותי שאינו קיים בתוכנות אחרות. לדוגמה, אם תחפשו את המילה 'קלקלתם', אך היא כתובה 'קלקרתם', חיפוש רגיל לא יניב תוצאות. לעומת זאת, ב'אוצריא', תוך כדי כתיבת 'קלק...', יופיעו כל התוצאות הרלוונטיות לאותיות אלו, והתוצאות יתעדכנו עם כל אות נוספת. תכונה זו יעילה במיוחד במקרים בהם אינכם בטוחים באיות המדויק של המילה או במבנה וסדר המילים אותן אתם מחפשים.

בנוסף יש שם ספרים שאין בבר אילן. לדוגמה הספר חזון איש (שבבר אילן קיים לחיפוש בלבד). וכן הרבה ספרי חסידות שיש באוצריא ולא בבר אילן. מעלות נוספות שיש בתוכנה הן: אפשרות של הסרת ניקוד [שקיימת רק בתקליטור התורני], ואפשרות להכניס ספרים אישיים למאגר ואז ניתן לחפש בהם במנוע החיפוש המשוכלל של התוכנה⁴.

פרק י' – האינטרנט

לצד הבעיות הרוחניות שיש בו, הרי שהאינטרנט הוא הכלי היעיל ביותר בדורינו, וכשמשתמשים בו בחסימה ראויה, ניתן להפיק ממנו תועלת רבה.

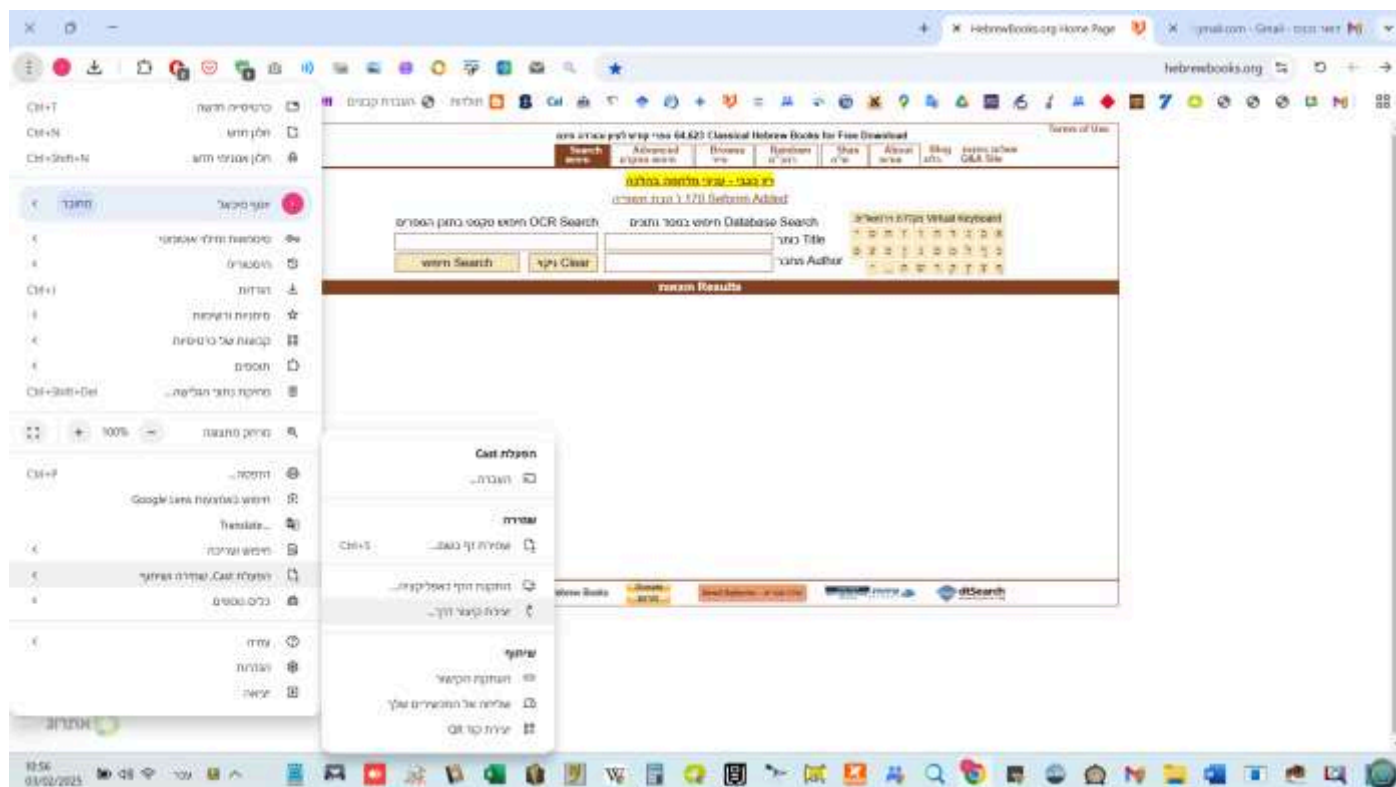
סעיף א' – טיפים מועילים

סק"א – קיצור דרך

יש לכם אתרים שאתם משתמשים הרבה, נניח מייל, היברובוקס או כל אתר אחר, ניתן ללחוץ על שלוש הנקודות שבצד שמאל למעלה, ונפתח חלון עם אפשרויות רבות, יש ללחוץ על 'שמירה ושיתוף', ואז נפתח חלון אחר ובו יש 'יצירת קיצור דרך', לוחצים עליו, ואז נוצר קיצור דרך ישירות לאתר, ניתן להצמידו לשורת

⁴ ישר כח לרב מרדכי רוזנשטיין שהסב את תשומת ליבי לכמה מהמעלות שבתוכנה.

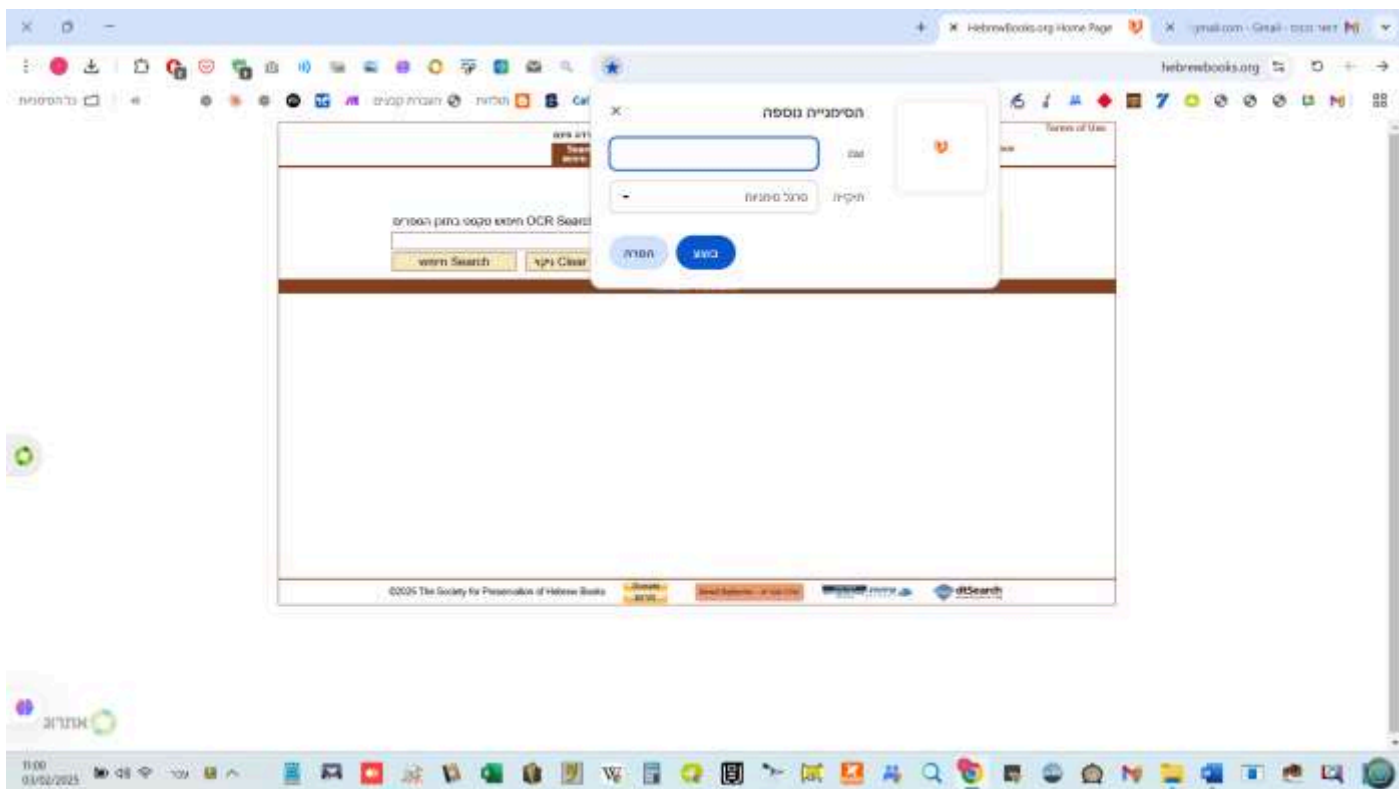
המשימות, ואז מיד עם לחיצה כפולה נפתח האתר - כך במקום להיכנס למייל למשל דרך גוגל ואז ללחוץ על הסימניה של גימייל, ניתן מיד להיכנס לגימייל! וכך גם באתרים נוספים. תמונה מצורפת:

כמובן שמה שנמצא בשורת המשימות ניתן ללחוץ ווינדוס עם מספרו בשורה (עד מספר 10 כאמור), ואז הוא נפתח ללא לחיצה.

סק"ב - יצירת סימניות

אתרים נוספים ניתן להשים כסימניות בחלון למעלה (ראו בשורה השלישית שבתמונה למעלה), על ידי לחיצה על קונטרול D. כדי שיהיה מקום לסימניות רבות, כשיוצרים את הסימניה מומלץ למחוק את כל הכיתוב ולהשאיר רק את התמונה, כך שהסימניה תתפוס מעט מקום, ראו תמונה:

סעיף ב' - אתרים מומלצים

סק"א - מאגרים תורניים

בפרקים הקודמים הרחבתי רבות על המאגרים שבתשלום – אוצר החכמה, פרויקט השו"ת בר אילן, התקליטור התורני, אוצרות התורה והשו"ת, והארכיון היהודי. מלבד זאת ישנן חומרים רבים ומגוונים הניתנים לשימוש ברשת חינם אין כסף, ביניהם כלים היכולים לסייע רבות לעורכים ומחברים, להלן כמה אתרים:

[על התורה](#), [היברובוקס](#), [זעת](#), [פרויקט פרידברג](#), [דיקטה](#), [ספריית חב"ד](#), [אתר כתיב](#) של הספריה הלאומית, [ויקיטקסט](#), [אוצר הספרים היהודי השיתופי](#), [מקראות גדולות הכתר](#) (מאגרים נוספים ניתן למצוא [כאן](#)).

סק"ב – פורומים

ישנן כמה פורומים תורניים המומלצים ביותר לעורך התורני, הן בשל עזרת החברים הרבה שיש בו – שאלות שלא הסתדר לבד, בעיות טכניות שאחרים יכולים לסייע לו וכיוצא, והן בשל הזדמנויות התעסוקה שהן יכולים לספק לו. בנימה אישית אכתוב, כי הרבה מעבודות מבוא ותולדות שהוזמנו אצלי, מקורן היה בפורומים השונים – כשהעורכים של הספר עצמו, פנו אלי לכתובת המבוא לחיבור וכיוצא בזה. להלן כמה פורומים המומלצים על ידי:

[פורום אוצר החכמה](#), שבו אוצר בלום בכל חלקי התורה, חברים בו תלמידי חכמים ועורכים, ויש בו עזרה הדדית נפלאה בתחומים רבים, וראה למשל [אשכול בפורום](#) לאתרים בהם קיימים סריקות של כתבי יד ודפוסים ראשונים ועוד הרבה, ויש בו גם תת פורום מיוחד לעריכת תורנית בשם '[לשכת הסופרים](#)'. בשנים האחרונות הפורום נחסם בנטפרי מסיבה לא ברורה [אך נותר פתוח בחסימות האחרות], ובעקבות כך הוקם פורום חדש בשם:

[פורום לתורה](#), מלבד מעלת הפורום בדומה לפורום אוצר החכמה, הרי שיש בו גם [פורום עורכים תורניים](#) הפעיל הרבה יותר מהמקבילה באוצר החכמה, והוא מועיל רבות לעורכים השונים.

ישנה קבוצת גוגל לעורכים תורניים בשם 'וכתבתם' בה חברים מאות רבות של עורכים, ומכל הפורומים האחרים היא המועילה ביותר לעורך, ומבלי קשר גם מקצועית ועניינית ביותר וללא כל בעיות רוחניות. להצטרפות לקבוצה [וכתבתם \[בקשת הצטרפות\]](#), [פורומים נוספים הם: פורום עורכים, באוצר הספרים היהודי השיתופי, פורום עריכה תורנית, בפרוג](#) [כמעט ולא פעיל כיום], [כתר תורה \[בקשת הצטרפות\]](#), [קבוצת עורכים באנגלית \[בקשת הצטרפות\]](#), [קבוצת עורכים באידיש \[בקשת הצטרפות\]](#).

מלבד פורומים אלו היעילים מאד בעיקר בקטע התורני, יש פורום בשם '[מתמחים](#)' שבו ניתן להיעזר רבות במידע טכני, תוכנות שונות, תוספים ודברים טובים אחרים [רק זהירות, משום מה יש שם רבים המתירים לעצמם להשתמש ולהעביר תוכנות פרוצות, אז יש לבדוק כל תוכנה ותוסף שמקבלים משם אם הוא חנימי].

סק"ג – אנציקלופדיות

[ויקיפדיה](#) – אתר ויקיפדיה הינו מקור בלום כל יסולא בפז לרכישת ידע בכל התחומים, כולל בתחומים תורניים, מידע על גדולי ישראל, ועוד. גם בתחום שבו העורך כבר יודע את הנעשה ורק מחפש מראה מקום, הרי שבדרך כלל ימצא שם את מבוקשו בקלות. יתירה מכך ויקיפדיה מתעדכנת כל העת באמצעות 'חכמת ההמונים' – עורכים רבים המוסיפים מהידע שלהם וכיוצא. כיום לעורך ומחבר ולמעשה לכל אחד, השימוש בויקיפדיה הוא חובה כפשוטו.

טיפ חשוב, ויקיפדיה ישנה בכל השפות שבעולם, וכיום על ידי תרגום גוגל ניתן בקלות להשתמש בויקיפדיה בשפות נוספות. מידע רב חשוב ומועיל ישנו בויקיפדיה באנגלית ובשפות נוספות הן בגלל שיש בהם עורכים רבים יותר מויקיפדיה בעברית [ביחוד בויקיפדיה באנגלית כמובן], והן בשל העובדה שמידע רב הנוגע לערים קהילות רבנים וכיוצא ישנו לעיתים בויקיפדיה שבארצם – כך למשל ניתן למצוא חומרים על חכמי ספרד בויקיפדיה הספרדית, על ראשוני צרפת בויקיפדיה הצרפתית וכן הלאה.

כתבתי על פי תחום עיסוקי ככותב תולדות, אך גם לעורך שאינו עוסק בכתיבת תולדות הדבר יכול לבוא לעזר, נניח הוא מהדיר חיבור של הרא"ה ומוזכר שם מטבע מקומי/עיר כלשהי וכהנה מידע המצריך ידע בריאליה של המקום, ולשם כך ויקיפדיה בשפה הרלוונטית יכולה לעזור ביותר.

[המכלול](#)

למרות כל מעלותיה, הרי שככל דבר המנוהל על ידי אנשים הרחוקים מתורה ומצוות, גם בויקיפדיה מטבע הדברים יש בעיות רבות לשומרי תורה ומצוות, הן בנושאי צניעות והמסתעף, והן בכפירה בתורה ובנותן התורה, וכיוצא, ולפיכך רבים משלומי אמוני ישראל מתנזרים מויקיפדיה. לשם כך, קמו קבוצת חרדים [ביניהם כותב השורות] והקימו את אתר 'המכלול', בו ייבאו את הערכים מויקיפדיה הכללית תוך התאמה להלכה ולמקובל בקרב הציבור החרדי.

מלבד מי שהויקיפדיה חסומה לו בסינון שלו או שמתנזר ממנה מרצונו, יש למכלול ערכים יחודיים לו – בעיקר על רבנים ואדמו"רים, חסידויות, אישי ציבור חרדים, וכיוצא, וכן הרחבות לערכים קיימים על נושאים תורניים, גדולי ישראל וכיוצא. ולפיכך גם מי שמשמש בויקיפדיה, כדאי ומומלץ עבורו לעיין גם במכלול.

נזכיר עוד שני אנציקלופדיות תורניות בעלי פורמט ויקי היכולים לבוא לתועלת, [ויקישובה](#) ו[חב"דפדיה](#).

אנציקלופדיה חשובה אחרת שאיננה בפורמט ויקי היא [אנציקלופדיה יהודית דעת](#), שבה יש מידע רב בנושאים תורניים והמסתעף, והיא יכולה לסייע רבות בעריכה תורנית לסוגיה.

סעיף ג' - תוספים מומלצים לכרום

ישנם תוספים חיוניים לכרום היכולים לייעל את העבודה ולחסוך זמן יקר, נציין כמה מהם (הקישור נמצא באות הראשונה של כל אחת מהם, יש ללחוץ על האות יחד עם קונטרול):

א. כשאתם עושים פעולה ברשת ואתם רוצים לחזור שלב אחורה, לאחר התקנת התוסף תוכלו לעשות זאת על ידי כפתור המחיקה Backspace.

ב. תוסף זה נותן לפתוח פידיאף ללא צורך בהורדה – נוח מאד בכל מקום, ובפרט בהיברובוקס – שם הגלילה לא נוחה ויש ללחוץ כל פעם לעבור עמוד, ואם מורידים את הקובץ כדי שיהיה נוח יותר, יש להגיע להורדות ולפתוח, ואז לא נפתח במקום בו היית אלא בתחילת הקובץ. אבל לאחר התקנת התוסף, יש ללחוץ על הורדת ספר שלם, ואז לא יורד אלא נפתח כקובץ פידיאף רגיל עם גלילה (כשמעוניינים להוריד, יש ללחוץ 'שמור' לאחר שנפתח הגליון, אם מעוניינים להוריד קבצים רבים, ניתן להשבית את התוסף ב'ניהול תוספים', ואז ניתן להוריד בקלות, וכשמסיימים, מפעילים את התוסף בחזרה).

ג. תוסף סרגל צד לבינה מלאכותית המשלב ביחד כמה סוגים של בינה מלאכותית.

ד. חוסם פרסומות ברשת – מלבד מה שהוא חוסם אוטומטית, ניתן לחסום ידנית תמונות ופרסומות רבות, וכך להינות מחוויית משתמש נוחה בהרבה. כמו כן, כידוע החסימות של החברות השונות אינן מושלמות ופעמים רבות ישנן תמונות לא ראויות המופיעות בכל זאת, על ידי התוסף ניתן לחסום אותן ידנית.

ה. קבלת מייל וקריאתו או אפילו מחיקתו, ללא צורך לפתוח את תיבת האימייל, הדבר נוח לשימוש בפרט כאשר יש יותר מחשבון מייל אחד.

ו. גימיון 'מוד' – אפשרות לשמוע ולצפות בשיעורים והקלטות שאתם מקבלים ללא צורך בהורדה.

ז. מעביר קבצי מייל – כשיש שרשור ארוך ובתוכו נשלחו קבצים, אין צורך לדפדף בשביל למצוא את הקובץ המבוקש, אלא הוא נמצא אוטומטית בראש השרשור.

ח. מינימום מייל – אפשרות להסיר חלקים בתיבת המייל שאינם נצרכים, הסרת קידומי מכירות וכיוצא, בצורה שהעמוד נותר בשלימותו רק למיילים ללא כל הפרעה.

ט. תוסף חיפוש גוגל באתר ספציפי, זהו תוסף חיוני ביותר – נניח אתם בהיברובוקס ורוצים לחפש חומר, החיפוש של גוגל הינו חיפוש עוצמתי ומקצועי, על ידי תוסף זה ניתן להפעיל את חיפוש גוגל באופן שיחפש רק באתר הזה, וכך יש לנו חיפוש גוגל בכל הספרייה הענקית של היברובוקס! כנ"ל באתרים נוספים – למרות שבכולם יש אפשרויות חיפוש באתר, אין מתחרה לעוצמת החיפוש של גוגל. אני ממליץ לנעוץ את התוסף, כך שיהיה זמין בקלות כל העת [ניצויין, כי בגירסא החדשה של היברובוקס (מלונקקת לעיל סעיף ב') האפשרות הנ"ל כבר מובנית באתר].

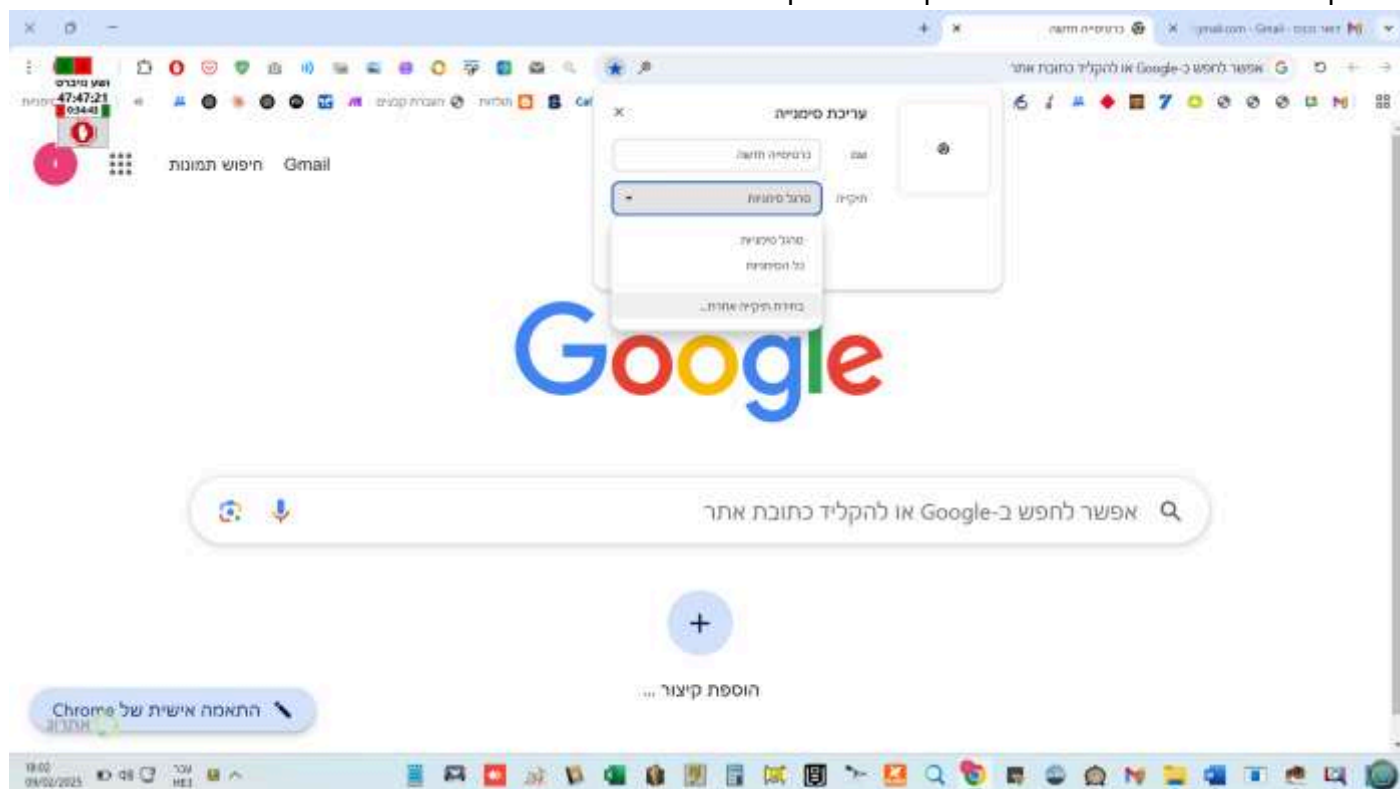
י. הוספת עוצמת קול – נניח שלחו לכם שיעור לעריכה, אתם מקשיבים לשיעור בקול הלשון וכיוצא, על ידי תוסף זה, ניתן להגביר את עוצמת הקול עד לפי שש! מעוצמת הקול המקורית. חשוב לציין, כי גם אם יש לכם שיעור במחשב שאינו ברשת, ניתן לגרור אותו לפתיחה בדפדפן ואז הוא יעבוד כחומר ברשת ותוכלו להעלות את הווליום.

יא. קישור לקטע טקסט – נניח אתם רוצים להפנות מישהו למשפט כלשהו מתוך מאמר שלם, ניתן להשחיר את המשפט וללחוץ על התוסף ולשלוח את הקישור המתקבל, כך שהמקבל יופנה מיד לאותה השורה – כולל ההדגשה שעשיתם לה.

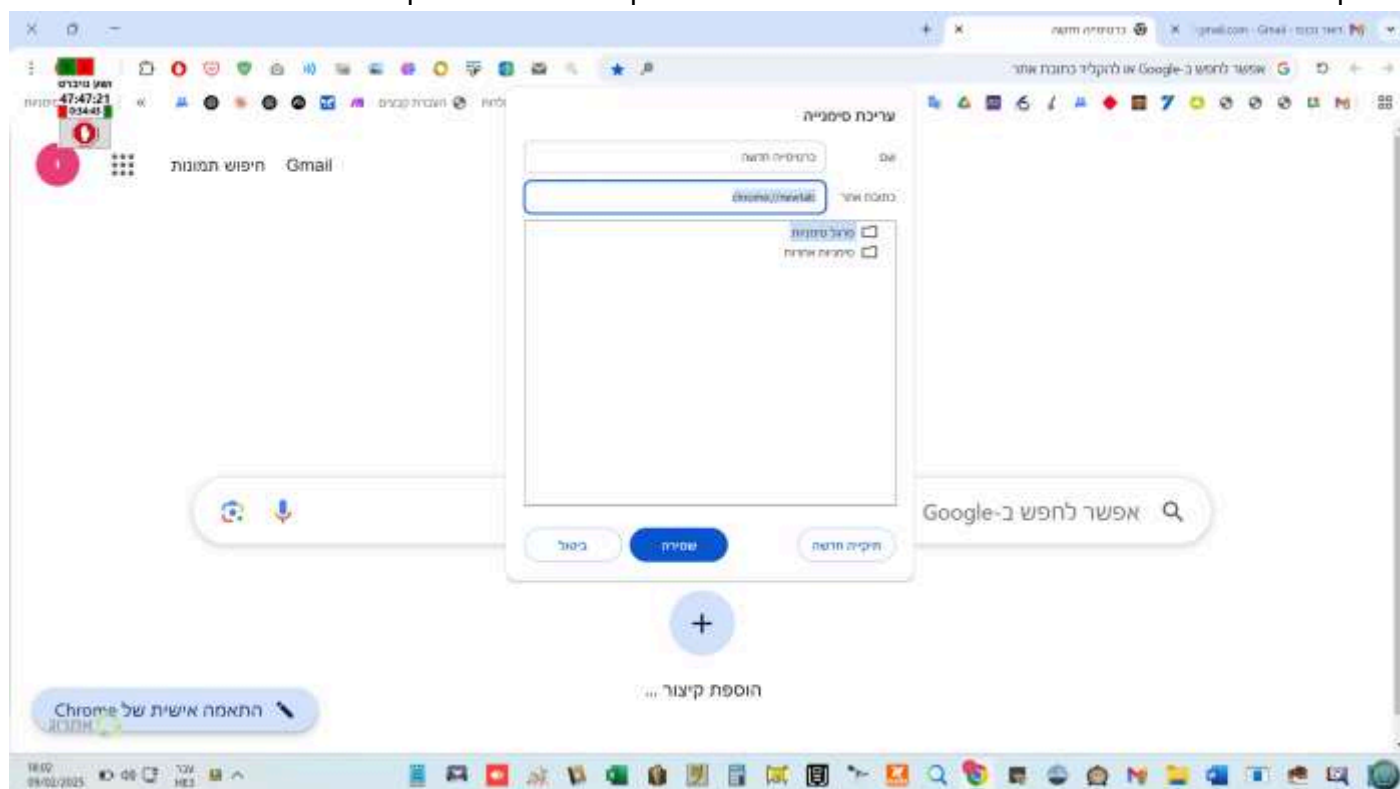
יב. תוסף השלמת כתובת מייל – כשממלאים את המייל ומגיעים לשטרדול הוא מציע אוטומטית להשלים את הסיומת בין אם מדובר בגימיון נקודה קום, ובין אם מדובר בכל סיומת אחרת למייל.

יג. תוסף המאפשר להוריד קבצים מרובים מגימיון בבת אחת. התוסף הושבת על ידי גוגל, אך ניתן להתקין אותו באופן עצמאי, ראו [באשכול אודותיהם](#) בפורום מתמחים (אין חשש לגניבה, הבעלים מתירים את השימוש, רק גוגל לא מעוניינת בכך מסיבות שונות).

תוסף נפלא נוסף המיועד לקריאת חומר מתורגם בגוגל, כדי ליישר את התצוגה שתהיה מימין לשמאל, יש ללחוץ על כונטרול די ואז לעבור למקום המצורף בתמונה:

ובמקום שנתפתח יש להיכנס למקום המצורף בתמונה הבאה:

ולחצוביק את הטקסט הבא.

```
javascript: (() => {let elements = document.getElementsByTagName("*");for (e of elements) {if (!e.style) continue;if (!e.style.direction || e.style.direction === "ltr")e.style.direction = "rtl";else ;()e.style.direction = "ltr";}})
```

ומעכשיו בכל פעם שתרגמו טקסט בגוגל לוחצים על הסימניה שנוצרה למעלה, והטסקט מתיישר מימין לשמאל.

תוסף נפלא נוסף העושה אותה פעולה, נמצא [כאן](#) – יש לו כמה וכמה מעלות שאין בתוסף הקודם: א'. התקנה שלו ממש פשוטה – רק לוחצים על התקנה והכל נעשה מאיליו. ב'. כשהדף מתורגם אין צורך ללחוץ על שום דבר, אלא הדף מתיישר מעצמו. עם זאת כדאי להישאר גם עם התוסף הקודם, כך שניתן לשנות ידנית במקרה הצורך, וכן במקרה שיש צורך לתרגם את האתר ידנית, אז התוסף השני לא עובד.

סעיף ד' - ג'ימייל

רוב רובם של המשתמשים בג'ימייל, משתמשים בתוכנת ג'ימייל, ואכן היא חברת האימייל הנוחה ביותר: הרגילים בקיצורי מקשים, מוזמנים ללמוד על הדבר הבא: באנגלית קיצורי המקשים הם מקש אחד בלבד! – האותיות ועוד, וזאת מפני שכאשר לא פתוחה טיוטה (או שורת החיפוש למעלה), לא צריך את המקשים לכתובה. הכותבים בעברית לעומת זאת, עליהם ללחוץ על שיפט עם האות הזו – כדי שתיכתב האות באנגלית, אך ישנה דרך פשוטה לשנות זאת – נכנסים להגדרות (גלגל השיניים בצד שמאל למעלה, 'לדף ההגדרות'), שם נכנסים לאופציה 'קיצורי דרך בלוח המקשים', וניתן לשנות ולהוסיף קיצורי דרך – וכך ניתן להוסיף את האותיות בעברית (ממליץ לעשות את אותה אות במקלדת שבאנגלית, אם לא, הדבר יכול ליצור בלבול), וכך בלחיצה על א' אתה בדואר נשלח, ע' דואר נכנס, וכו'.

לאחר שהגדרתם קיצורי דרך, ניתן לרוקן את המסך - יש בהגדרות דרך להוריד חלונות שונים ולהישאר כמעט רק עם המיילים, והניוד נעשה רק בעזרת קיצורי הדרך. שכחתם קיצור דרך אחד? לא נורא - לחיצה על סימן שאלה ונפתח חלון ובו פירוט של כל מקשי הקיצור הקיימים (כולל אלו שהוגדרו על ידך).

סעיף ה' - תוכנת ווייז

רבים הם העורכים העובדים מול לקוחות או מכונים מחו"ל, השינוע של הכסף מהוה בעיה קשה פעמים רבות – העברה רגילה בבנק מחו"ל עולה כסף רב, והעברות אחרות לוקחות זמן ומשאבים, בשנים האחרונות נפתחה תוכנת ווייז [אין קשר לתוכנת הדרכת נסיעות], והיא אחת הדרכים הטובות לקבל כסף מחוץ לארץ – ממה שבדקתי עד היום, היא התוכנה הזולה והמהירה ביותר להעביר כסף, הנה ה**לינק**.

פרק י"א - תוכנות מומלצות

מלבד כל הנאמר בפרקים הקודמים, הרי שישנן תוכנות חיוניות שונות שנהנתי מהם ואשמח לחלוק איתכם את ניסיוני.

סעיף א' - תוכנות חיפוש

במשך הזמן מצטברים אצלינו קבצים רבים במקומות שונים, ולא תמיד (או תמיד לא...) אנו זוכרים היכן ממוקם קובץ פלוני או קובץ אלמוני. אז כמובן תמיד מומלץ לשמור על הסדר ולשים כל קובץ בתיקה המתאימה. אך מטבע הדברים זה לא מספיק. לשם כך ישנה תוכנה חיונית בשם [Everything](#) המחפשת בכל שמות הקבצים שבמחשב. לאחרונה יצאה לה מקבילה ידידותית יותר בשם [EverythingToolbar](#).

תוכנות אלו מחפשות בשמות הקבצים שבמחשב, אך לא בתוכן שבקבצים. לחיפוש בתוכן ישנן כמה תוכנות חיוניות כשהידועה שביניהם היא תוכנת [DOCFETCHER](#), תוכנה זו ודומותיה הינן באנגלית ואינן ידידותיות לעורך הממוצע, וכאן המקום שוב להמליץ על מוצר מבית הרב יואל שילה – תוכנת 'חיפוש בקלות' העולה חמישים ₪ בלבד, והינה מקצועית וידידותית [פרטי קשר של הרב יואל שילה הובאו לעיל], אני משתמש בה רבות ונהנה מאד.

תוכנות אלו כולן מחפשות הן בקבצי וורד והן בקבצי פידיאף שבמחשב שאונדקסו בהן, כך שמי שיש לו קבצי פידיאף רבים של ספרים שונים, יש לו מיני תוכנה תורנית.

סעיף ב' – תוכנות נוספות

שני תוכנות פידיאף חנימיות, האחת [תוכנת פידיאף](#) הטובה לקריאה, והשניה [פידיאף קריאטור](#) מתאימה בעיקר לעריכת פידיאף, מיזוג פיצול וחיבור, ויש בה עוד פיצ'רים רבים ושימושיים [יצוין, כי אם רוצים לערוך חיפוש בפידיאף, אחד הדרכים הטובות הוא לגרור את הקובץ לדפדפן, וכשהוא נפתח בגוגל, יש את החיפוש של גוגל הטוב בהרבה].

תוכנת [copyq – i](#) – שומרת אלפי העתקות אחורה, כולל קבצים מועתקים.

תוכנת [qtranslete](#) – תרגום טקסט מכל שפה שהיא, ניתן להגדיר ידנית את קיצור המקשים הרצויים⁵.

תוכנת [powertoys](#) – יכולת לשנות מקשים וקיצורי מקשים, ועוד פונקציות רבות שחלקן לא הספקתי להכיר עדיין...

תוכנה נוספת שאני מאד נהנה ממנה אף שהיא לא קשורה במישרין לעולם העריכה (אישית ככותב תולדות אני נעזר בה גם לעריכה – לבדיקת תאריכים שונים בעבר וכיוצא), היא התוכנה החנימית [חזון שמים](#) – בה ניתן לראות את כל זמני היום מותאם למקום מגוריהם.

פרק י"ב - עצות להתקדמות

סעיף א' – קחו לכם נישא

עורך המעוניין להתקדם, כדאי שיקח לעצמו נישא - פלוני מפענח כתבי יד, אלמוני בקי במדרשים, אחר מומחה לאבן העזר, רעהו קורא ערבית, חמישי שולט בירושלמי, עוד מישהו מומחה למפתחות, והאחר כותב חרזים, פלוני מומחה לפיוטים, והאחר שולט בהיסטוריה יהודית, והעשירי קודש מומחה בההדרת שו"תים של עדות המזרח - כשתהיה לך נישא מיוחדת בה אתה מומחה מיוחד, תוכל לדרוש יותר.

חשוב מכך – כשכל אחד משקיע במה שהוא טוב יותר, עבודתו באמת תהיה שווה יותר, וכל שוק העריכה ירויח מכך, זהו כלל בכלכלה הנקרא 'יתרון יחסי', לפיו אם כל אחד משקיע בתחום התמחותו, אזי גם אם עבודת אחד שווה יותר מחבירו – **אפילו בדבר שיש לחבירו יתרון**, אזי התוצר גבוה יותר, נמחיש את הדברים בצורה הבאה:

ראובן הוא מומחה לפיענוח כתבי יד ועבודתו שווה מאה ₪, ומלבד זאת יש לו בקיאות במדרשים הגורמת שעבודתו תהיה שווה שמונים ₪. שמעון מומחה למדרשים ברמה **נמוכה** מראובן ועבודתו שווה רק שישים ₪ אך בפיענוח כתבי יד עבודתו ברמה נמוכה עוד יותר ושוה רק ארבעים ₪, כעת אם שניהם יעבדו מאה שעות חמישים שעות בעבודה זו וחמישים שעות בעבודה זו, אזי התוצר שלהם בסוף חודש תהיה תשעת אלפים ₪ לראובן וחמשת אלפים לשמעון, **כשהכל ביחד הוא 14,000 ₪**. לעומת זאת אם יחלקו את העבודות ביניהם וכל אחד יעבוד במה שהוא הכי טוב בו – **אפילו אם גם במה ששמעון הכי טוב בו, זה עדיין שווה פחות משל ראובן**, ובדוגמא שלנו, ראובן יעבוד מאה שעות בפיענוח כתבי יד, ושמעון מאה שעות במדרשים, בסוף החודש ראובן ירויח עשרת אלפים ₪, ושמעון ששת אלפים, **כשהכל ביחד 16,000 ₪**.

⁵ ישר כח לרב 'מאקרו' על שהמציא לידעתי את שני התוכנות הללו.

סעיף ב' – שפות

ככל והעורך יודע שפות נוספות יש לו יתרון בעריכה, מהשפות החשובות בעריכה היא האידיש – רבים מהלקוחות הם מבני חוץ לארץ דוברי אידיש בלבד, יש גם תמלול באידיש, עריכת חומר הכתוב באידיש, ועוד.

ידיעת השפה האנגלית כפי שהיא מהווה יתרון בכל העבודות, כך מהווה יתרון בעריכה התורנית, הן במובן של הכרת המחשב קלה יותר, נגישות לחומרים באנגלית וכיוצא, ובנוסף, הרבה מהלקוחות דוברים אנגלית בלבד או לפחות גם אנגלית, וידיעת האנגלית מסייעת להתקשר איתם. יש גם עבודות עריכה באנגלית והמחיר שלהם גבוה בהרבה מעבודות עריכה בעברית – בשל ההיצע הנמוך יותר מההיצע של עורכים בעברית (אם אתה עורך באנגלית ישנה קבוצה מיוחדת לעורכים באנגלית, ראו פרטים לעיל פרק י' ס"ב סק"ב).

למעשה, כל שפה שתדעו לתן לכם יתרון בעריכה, צרפתית לשימוש בעריכת לעזי רש"י למשל ושאר חיבורים של רבותינו מצרפת, איטלקית לעריכת ספר הערוך ושאר רבותינו מאיטליה, ערבית יהודית לההדרת ראשונים שכתבו בערבית, לאדינו לההדרת אחרונים שכתבו בשפה זו, וכן להבנת מושגים בספרדית [לאדינו מבוססת על הספרדית] המובאים ברבותינו הספרדיים, וכיוצא בזה.

סעיף ג' – לימוד את התוכנות שלכם

השקיעו בלימוד התוכנות השונות בהם אתם משתמשים! – אל תתעצלו ללמוד עוד ועוד את תוכנת וורד, גוגל, גימיל, את תוכנות בר אילן ואוצר החכמה ודומותיה – תמיד תוכלו לגלות טיפים חדשים שיקצרו את זמן העבודה שלכם, וגם אם זה נראה לכם זניח, דקה לדקה מצטרפת לזמן רב.

זכרו - פעולה האורכת עשר שניות ואתם עושים אותה שנים עשר פעמים ביום, זה שעה בחודש! אם הצלחתם לקצר שלושים פעולות כאלו, חסכתם שלושים שעות עבודה בחודש!!!

שימו לב - גם אם אתם מקבלים לפי שעה, האינטרס שלכם הוא להוזיל את העבודה וכך לקבל לקוחות נוספים, ו/או להעלות מחירים לשעה מבלי שהתוצר הסופי יהיה יקר יותר. לעיתים קרובות יהיו שני הדברים גם יחד – אתם תעלו את התעריף שלכם, ועדיין העבודה שלכם תהיה זולה יותר ללקוח מאשר עורך אחר.

פרק י"ג – מוסר העבודה של העורך

עד עתה נתנו עצות והדרכות לעורך, כעת נכתוב כמה מילים על מוסר העבודה של העורך התורני.

סעיף א' – ארור עושה מלאכת ה' רמיה

על העורך לעשות את כל המאמצים להביא מקסימום תוצרת בכמות ובאיכות, ובמינימום עלות למזמין העבודה. יש החושבים למשל כי כדאי להם למתוח את הזמן כשהם מקבלים לפי שעות, או לעשות עבודה חפירה כשהם מקבלים לפי הספק, או גם וגם. שני הדברים הללו הם קרובים לגזל, ואם עושים זאת יותר מדאי זהו גזל גמור. ועוד לא דיברתי על הנזק מכך שככל והתוצאה של העורך תהיה במחיר גבוה יותר ו/או איכותית פחות, כך יהיו לו פחות לקוחות.

סעיף ב' – עמידה בלוח זמנים

כשמזמינים אצלך עבודה וקבעו דד-ליין, עליך לעמוד בזמן שהתחייבת – מדובר בהתחייבות ממונית לכל דבר ועניין! פעמים רבות הדד-ליין הוא ממש צורך בשל הרצון להספיק לפרסם את הספר לפני תאריך היארצייט, וכיוצא בזה. אם העורך חושש שהוא לא יספיק עד הזמן, אסור לו להתחייב על העבודה מבלי להודיע שאין לו יכולת להתחייב שיגיש את העבודה בזמן.

סעיף ג' - עירוב השקפות העורך בכתיבתו

כשמבקשים ממך לערוך חומר, מצפים ממך לערוך כיאות, כולל דברים בהם אתה מבין טוב יותר מבעל הבית. לעיתים קורה שאתה מבין שהמזמין כותב שטויות והמזמין לא מבין זאת... עליך כמובן להסביר לו, אך אם הוא לא מקבל את ההסבר שלך, אסור לך לערוך זאת בצורה טובה יותר, שכן בזמן הזה שאתה עובד ומקבל את המשכורת ממנו, אתה קנוי לו כביכול, וכעת במה שהוא החליט שיש לעשות כהבנתו, אסור לך להתערב.

אתן שוב דוגמא מהתחום שלי של כתיבת תולדות, נניח התבקשתי לכתוב תולדות חכם פלוני לפני מאה שנה, ומטבע הדברים מדובר בהגיורפיה ומצנזרים דברים שונים וכו', אני אישית סבור שיש לכתוב כמה שיותר ולצנזר כמה שפחות (בגבול הטעם הטוב כמובן), אך ברור שיש לפעול לפי מה שמבקש המזמין. **מטבע הדברים יש לכותב מרווח מסויים של שיקול הדעת, אך מעבר לשיקול הדעת ההגיוני של הכותב, הרי שבזמן העבודה אסור לו לערב שום שיקול אישי בענין, שכן הזמן עליו משלמים לעורך קנוי למעביד והעורך הינו בגדר 'ידא אריכתא' של המעביד.**

כיוצא בזה עורך שעסק באופן מושקע בסוגיא כלשהי ויש לו רגש מיוחד לעורר על כך - לשון הרע, טלטול בשבת, היתר מכירה, היתר עסקה, מעלית שבת, זמן רבינו תם, עבודה זרה בפאות או סתם כך איסור לבישת פאה נכרית, לבישת תכלת, איסור הצבעה בבחירות, חובת ההצבעה בבחירות, בישולי עכו"ם במסעדות יוקרה, או עוד אלף נושאים אחרים. כעת כשהוא מהדיר למשל ספר שו"ת ונתקל באיזו תשובה שיש לה קשר עקיף לסוגיא בה הוא עוסק, הוא מעוניין להכניס הערת שוליים שלפי זה יוצא שיש להחמיר/להקל בדבר פלוני.

דברים הללו, אין להם כל צורך לא להבנת התשובה, לא לתוספת ביאור, ואינם נוגעים במישרין לנושא המדובר, ואין בה אלא כדי לקדם את האג'נדה של העורך. **אין צריך לומר שאסור לו לעשות זאת במסגרת שעות העבודה, אך גם אם הוא לא יגבה כסף על זמן העבודה הזו, עדיין אסור לו להשתמש בחומר של רעהו בשביל לקדם את המטרות הפרטיות שלו.**

כמו כן, לפעמים מבקשים מעורך לערוך דברים שאינם ראויים לפי השקפתו, קנאי על חובת ההצבעה בבחירות, אגודאיסט לערוך טקסט של נטורי קרתא, תומך בחיסונים על מאמר התנגדות לחיסונים/הכחשת הקורונה, וכהנה רבות. על האדם לעשות חשבון נפש אם הוא מוכן לקחת את העבודה, או שלידו יש כאן סיוע לעובדי עבירה [אישית ערכתי דברים גם אם לא בהכרח הסכמתי עם תוכנם, אך כשביקשו ממני לערוך מאמר נגד החיסונים, סירבתי לעשות מה שנחשב בעיני כחפירת בור ברשות הרבים], **אך באם החליט העורך שהוא לוקח את העבודה, עליו לעשות את מלאכתו בדיוק כפי שרוצה המזמין, לא לעמעם את המסר, לא לשתול בתוך הטקסט מסרים סמויים הפוכים מהרצוי למזמין העבודה, ולא לעשות שום דבר שיש בו משום הפחתת המסר והתועלת למזמין העבודה.** מותר ורצוי שיהיה גילוי נאות, "אני סבור כך וכך, אשתדל לעשות כמיטב יכולתי, אבל ברור לי שאערב את גישתי האישית תוך כדי העריכה", וכן במקומות שהוא מרגיש שהמסר מדאי לא ראוי לטעמו, לכתוב למזמין שהוא מעוניין לעדן את הנוסח בשל השקפתו השונה.

סעיף ד' - תוכנות פרוצות

יש המתירים הלכתית את השימוש בתוכנות פרוצות מסיבות שונות. לגבי השאלה ההלכתית יעשה כל אחד שאלת חכם, אך לטעמי גם אם הדבר מותר, הרי שהעושה כן הוא נבל ברשות התורה – להשתמש בעבודתו של האחר מבלי רשותו.

נוסיף עוד, שעיקר הטענות המתירות את השימוש הוא בשל העובדה שבהלכה אין זכות לקנין רוחני, והיות שאין כאן חפץ ממשי אין כאן 'בעלות' הלכתית. אמנם כמובן שלא שההלכה התעלמה מכך, אלא שפשוט הדבר לא היה קיים בעבר ונוצר עם התפתחות הטכנולוגיה, ומכאן שההתעלמות אינה קריאת היתר, ודאי שלא לומר שאין בזה הנהגה של גזל, גם אם הלכתית אכן מותר לעשות זאת.

בברכת הצלחה לקורא, יוסף מיכאל יוסקוביץ.

דברי סיום

לקורא הנכבד מקווה שנהנת והחכמת מהדברים, וכאן אכתוב כמה מילים על עצמי:

בעל עשר שנות ניסיון בעריכת תורנית מכל הסוגים, בעל מומחיות מיוחדת וניסיון רב בכתיבת מאות מבואות-תולדות-והקדמות לספרים שונים⁶, כתיבת ברכות ואקרוסטיכונים, מחבר ספר 'למועד מועדים וחצי' על סדר זמנים בתורה. מלבד עבודות העריכה, עוסק גם בהרצאות בתנ"ך והיסטוריה יהודית.

פרטי יצירת קשר: יוסף מיכאל יוסקוביץ Ymy81196@gmail.com 054-8496207

ניתן ליצור קשר לנושאים הבאים:

א'. הזמנת כתיבת תולדות ומבואות, כתיבת אקרוסטיכונים, או לרכישת הספר 'למועד מועדים וחצי'.

ב'. קניית התוכנות 'אוצרות התורה', 'הארכיון היהודי', התקליטור התורני DBS במחירים אטרקטיביים, או אפילו סתם כך להצטרף לרשימת התפוצה לקבלת עדכונים למבצעים שונים של התוכנות התורניות.

ג'. הזמנת חיפושים באוצרות התורה ובארכיון היהודי.

ד'. וכמובן, להצעות הארות והערות אודות המדריך.

תודות

ברצוני להודות לאלו שסייעו בעדי, ועברו על החומר והעירו והאירו כמה וכמה הערות חשובות ותוספות מומלצות, הלוא הם הרב אריה לייב גולדשטוף⁷, והרב macrovba.22@gmail.com 'פיתוח פקודות מאקרו לוורד בהתאמה אישית', שעברו על החומר, הגיהו, ונתנו כמה עצות חשובות ומועילות.

⁶ הרבה מהמבואות נמצאים באוצר החכמה וניתן למצאם בחיפוש השם 'יוסף מיכאל יוסקוביץ'.

⁷ מתמחה בעריכת ראשית וניהול פרויקטים, פרטי יצירת קשר: a0533152854@gmail.com